كتاب

اللغة العربية

ئەرەب تىلى دەرسلىكى

阿拉伯语课本

بىرىنچى قىسىم

قەشقەر ۋىلايەتلىك
ئىشچى خىزمەتچىلەرنىڭ سىرتقى مەكتىۋى
喀什地区职工业余学校·
1980

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سۆز بېشى

كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ "4 نى زامانىۋىلاشتۇرۇش" ئىلىم- پەنگە يۈرۈش قىلىش ئارزۇسىنى كۆزدە تۇتۇپ، قەشقەر ۋىلايەتلىك پارتىيە كومىتېتى تەشۋىقات بۆلۈمى، قەشقەر ۋىلايەتلىك مەمۇرى مەھكىمە مەدەنىيەت- مائارىپ ئىدارىسىنىڭ پائال قوللىشى بىلەن قولىڭىزدىكى بۇ «ئەرەپ تىلى دەرسلىكى»نى تۈزەپ چىقتۇق. تىل ئىنسانلارنىڭ پىكىر ئالماشتۇرۇش قورالى ۋە ئىلىم- پەنگە يۈرۈش قىلىشنىڭ مۇھىم ۋاستىلىرىنىڭ بىرى. تارىختا ئۆتكەن داڭلىق ئەدىپلىرىمىز، يازغۇچىلىرىمىز، ئالىملىرىمىز، تارىخچىلىرىمىز نۇرغۇن ئەسەرلىرىنى دەۋرى شارائىتى بويىچە ئەرەپ تىلىدا يازغان. زاماننىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئەرەپ تىلىنى بىلىدىغان زىيالىيلىرىمىز كۈن ساناپ كېمىيىپ كەتمەكتە. ھەتتا قەدىمى ئۇيغۇر تىلىنى بىلىدىغانلارمۇ ئاز قالماقتا. تىلىمىزنى، ئەدەبىي مىراسلىرىمىزنى، تارىخىمىزنى تەتقىق قىلماقچى بولساق يەنىلا ئەرەپ تىلىنى بىلمەسلىك قىيىنچىلىقىغا دۇچ كەلمەكتىمىز. شۇڭلاشقا، تىلىمىزنى، ئەدەبىي مىرا-

لىرىمىزنى، تارىخىمىزنى تەتقىق قى-
لىشنى ئارزۇ قىلىدىغان ئىلىم ئەھلى – زىيالىيلىرىمىز
نىڭ ئېھتىياجىنى كوزدە تۇتۇپ ئازراق پايدىسى بولار
دىگەن مەقسەتتە بۇ ئىشقا كىرىشتۇق. بۇ كىتاپنى قەش-
قەر سىفەن شۆبىيۇەن ئوقۇتقۇچىسى يولداش ئابدۇللا
لۇتپۇللا ئىشتىن سىرتقى ۋاقىتلىرىنى قۇربان قىلىپ
تۈزۈپ چىقتى.
مۇناسىۋەتلىك يولداشلارمۇ قىممەتلىك پىكىر-
تەكلىپلەرنى بەردى. ئۇ يولداشلارغا سەمىمى رەھمەت
ئېيتىمىز. لېكىن، تۈنجى ئىش بولغانلىقى، سەۋىيمىز-
نىڭ تۆۋەن، ۋاقتىمىزنىڭ قىس، پايدىلىنىدىغان ما-
تىرىياللارنىڭ تولىمۇ كەم بولۇشى تۇپەيلىدىن كەمچى-
لىك - خاتالىقلاردىن خالى بولالماسلىقى تەبىئى. كې-
يىنكى نەشىردە تېخىمۇ مۇكەممەلرەك بولۇشى ئۈچۈن
كىتاپخانلىرىمىزنىڭ قىممەتلىك تەنقىدى تەكلىپلەر بې-
رىشىنى ئۈمۈتىمىز.
قەشقەر ۋىلايەتلىك ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىش-
تىن سىرتقى مەكتىۋى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرىنچى ئادرېسى

اَلدَّرْسُ الْأَوَّلُ 1-دەرس

اَلْحُرُوفُ الْهِجَائِيَّةُ ئېلىپبە

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض

ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و ى

ئېلىپبە جەدۋىلى

ھەرپلەر	ئىسمى	ئوقۇلشى	تاۋۇشى
ا (ء)	الف	ئەلىف	A, Ə
ب	باءْ	بائ	B
ت	تاءْ	تائ	T
ث	ثاءْ	سِائ	Ĉ
ج	جيم	جنم	J
ح	حاءْ	ھِائ	Ḥ
خ	خاءْ	خوائ	H
د	دال	دەل	D
ذ	ذال	زِەل	Ż
ر	راءْ	روائ	R
ز	زاى	زەي	Z
س	سين	سن	Ṣ
ش	شين	شان	X
ص	صاد	سِواد	Ṣ

ھەرپلەر	ئىسمى	ئوقۇلشى	تاۋۇشى
ض	ضاد	دِواد	Ḍ
ط	طاءْ	تِوائ	Ṭ
ظ	ظاءْ	زِوائ	Z̈
ع	عين	ئِەين	Ə̣
غ	غين	غواين	Ƣ
ف	فاءْ	فائ	F
ق	قاف	قواف	Ķ
ك	كاف	كاف	K
ل	لام	لام	L
م	ميم	مىم	M
ن	نون	نۇن	N
ه	هاءْ	هائ	Ḩ
و	واو	ۋاۋ	W
ى	ياءْ	يائ	Y

كەسمە ھەرپلەر
جەدۋىلى

يالغۇز ھەرپ	باش ھەرپ	ئوتتۇرا ھەرپ	ئاياغ ھەرپ
أ	أ	ئـ ، ـئـ	ـا ء
ب	بـ	ـبـ	ـب
ت	تـ	ـتـ	ـت
ث	ثـ	ـثـ	ـث
ج	جـ	ـجـ ، ـجـ	ـج ، ج
ح	حـ	ـحـ ، ـحـ	ـح ، ح
خ	خـ	ـخـ ، ـخـ	ـخ ، خ
د	د	ـد	ـد
ذ	ذ	ـذ	ـذ
ر	ر	ـر	ـر
ز	ز	ـز	ـز
س	سـ	ـسـ	ـس
ش	شـ	ـشـ	ـش
ص	صـ	ـصـ	ـص

يالغۇز ھەرپ	باش ھەرپ	ئوتتۇرا ھەرپ	ئاياغ ھەرپ
ض	ضـ	ـضـ	ـض
ط	طـ	ـطـ	ـط
ظ	ظـ	ـظـ	ـظ
ع	عـ	ـعـ	ـع
غ	غـ	ـغـ	ـغ
ف	فـ	ـفـ	ـف
ق	قـ	ـقـ	ـق
ك	كـ	ـكـ	ـك
ل	لـ	ـلـ	ـل
م	مـ	ـمـ	ـم
ن	نـ	ـنـ	ـن
ھ	ھـ	ـھـ ، ـھـ	ە ـە
و	و	ـو	ـو
ى	يـ	ـيـ	ـى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

اَلدَّرسُ الثّانِي   2 - دەرس

اَلْإِعْرابُ   تاۋۇش بەلگۈلىرى

ئەرەپ تىلىنى يېڭى ئۆگەنگۈچىلەرنىڭ سۆز ئىبارىلەرنى توغرا ئوقۇشنى ئۆگىنىشى ئۈ- چۈن لازىم بولىدىغان 9 تاۋۇش بەلگىسى بولۇپ، ئۇلار تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

ـَ ، ـِ ، ـُ ، ـً ، ـٍ ، ـٌ ، ـْ ، ـّ ، ـٓ .

1) «ـَ» — زەبەر: زەبەر ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. زەبەر قويۇلغان ھەرپ- لەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئە ə» تاۋۇشى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: اَ، بَ، جَ، دَ، هَ، وَ، زَ، كَ، لَ، مَ، نَ.

ئەمما خ، ر، ص، ض، ط، ظ، غ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرپكە زەبەر قويۇل- غاندا ئۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئە ə» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوە oə» قوشما سوزۇق تا- ۋۇشى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: خَ hoə، رَ roə، صَ soə، ضَ ḑoə، طَ ţoə، ظَ ʒoə، غَ ƣoə، قَ ⱪoə.

خ، ر، ص، ض، ط، ظ، غ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرپنىڭ ئالدى-كەينىدە كەلگەن «و» ھەرپىگە زەبەر قويۇلسا «و» نىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئە ə» قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَخَزَ، وَرَدَ، وَصَى، وَصِيَ، وَضَعَ، وَطَرَ، وَظَفَ، وَغَلَ، وَقَعَ، وَقَفَ، خَوَفَ، رَوَى، صَوَّرَ، طَوَّرَ، غَوَّرَ.

يۇقارقىلاردىن باشقا ھەرپلەرنىڭ ئالدىدىن كەلگەن «و» ھەرپىگە زەبەر قويۇلسا، ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئە ə» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق

تاۋۇشىنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوە oo» قوشما سوزۇق تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇ-
لىدۇ. مەسىلەن: وَجَدَ ، وَسِعَ ، وَلِيَ ، وَهَبَ ، وَكَلَ ، وَلَدَ، تَوَلِّيَ .

زەبەرلىك ئىككى «و» ھەرپى قاتار كەلسە، بىرىنچىسى «وَ woo» ئىككىنچىسى «وَ wa» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَوَجَدَ، وَوَعَدَ ، وَوَهَبَ .

2) «ـِـ» زىر: زىر ھەرپلەرنىڭ ئاستىغا قويۇلىدۇ. زىر قويۇلغان ھەرپلەر-
نىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئى i» تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: إِ ، بِ ،
جِ ، دِ ، هِ ، وِ ، زِ ، كِ ، لِ ، مِ ، نِ .

ئەمما ح ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ع دىن ئىبارەت 6 ھەرپكە زىر قو-
يۇلغاندا، شۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئې e» بىلەن «ئى i»
دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئېي ei» قوشما
سوزۇق تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: حِ hei ، صِ sei ، ضِ
dei ، طِ tei ، ظِ zei ، عِ ei .

3) «ـُـ» پەش: پەش ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. پەش قويۇلغان ھەرپ-
لەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئۇ u» تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: أُ ، بُ ،
جُ ، دُ ، هُ ، وُ ، زُ ، كُ ، لُ ، مُ ، نُ .

ئەمما ح ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ع دىن ئىبارەت 6 ھەرپكە پەش
قويۇلغاندا، شۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئۇ
u» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوۇ ou»
قوشما سوزۇق تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: حُ hou ، صُ sou ، ضُ —
dou ، طُ tou ، ظُ zou ، عُ ou

4) «ـْـ» - ساكىن: ساكىن ھەرىپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. ساكىن قويۇلغان ھەرىپلەر ئالدىنقى ھەرىكە بىلەن قوشۇپ ئۇيغۇر تىلىدىكى سوزۇق تاۋۇشتىن كېيىن كەلگەن ئۈزۈك تاۋۇش ھەرىپىگە ئوخشاش ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: يَفْعَلُ ، يَكْتُبُ ، يَقْرَأُ ، تَأْكُلُ، أَكَلْتُ ، أَكَلْتَ . أَكَلْتُمْ . أَكَلْتِ ، أَكَلْنَ ، يَأْكُلُ

ئەمما، ب ، ج ، د ، ط ، ق دىن ئىبارەت 5 ھەرىپ ساكىنلىك بولغاندا ئۇلار ئۈزۈك تاۋۇش ھالىتىدە ئوقۇلماستىن، بەلكى ئالدىدىكى ھەرىپ زەبەرلىك بولسا زەبەرگە مايىل، زىرلىك بولسا، زىرگە مايىل، پەشلىك بولسا، پەشكە مايىل يېرىم سوزۇق تاۋۇش ھالىتىدە ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: أَبْ ، إِبْ ، أُبْ ، أَجْ ، إِجْ ، أُجْ ، آدْ ، إِدْ ، أُدْ ، يَبْلُغُ ، يُدْبِرُ ، أَطْعَمَ ، أَقْلَعَ ، أَجْمَعَ .

خ ، ر ، ص ، ض ، ط ، ظ ، غ ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرىپنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن ساكىنلىك «أ» - ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئا a» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوا oa» قوشما سوزۇق تاۋۇش ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: خَاْ hoa ، رَاْ zoa ، صَاْ soa ، ضَاْ doa ، طَاْ toa ، ظَاْ zoa ، غَاْ qoa ، قَاْ koa .

بۇنىڭدىن باشقا ھەرىپلەرنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن «أ» - «ئا a» غا مايىل «ئە ə» دەپ سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: بَاْ bə ، تَاْ tə ، كَاْ kə ، جَاْ jə ، نَاْ nə .

تەمرين ـ كونۇكمە

توۋەندىكى ھەرپلەرنى زەبەر، زىر، پەش بىلەن ئوقۇپ مەشىق قىلىڭلار:

أَ إِ أُ (ءَ ءِ ءُ)، بَ بِ بُ،

تَ تِ تُ، ثَ ثِ ثُ، جَ جِ

جُ، حَ حِ حُ، خَ خِ خُ، دَ دِ

دُ، ذَ ذِ ذُ، رَ رِ رُ، زَ زِ

زُ، سَ سِ سُ، شَ شِ شُ، صَ

صِ صُ، ضَ ضِ ضُ، طَ طِ طُ،

ظَ ظِ ظُ، عَ عِ عُ، غَ غِ غُ، فَ

فِ فُ، قَ قِ قُ، كَ كِ كُ، لَ

لِ لُ، مَ مِ مُ، نَ نِ نُ، هَ

هِ هُ، وَ وِ وُ، يَ يِ يُ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ 3-دەرس

اَلْإِعْرَابُ ئاۋۇش بەلگۈلىرى

5) قوش زەبەر (ـًـ)، 6) قوش زىر (ـٍـ)، 7) قوش پەش (ـٌـ) ئومۇملاشتۇرۇپ تەنۋىن (تنوين) دەپ ئاتىلىدۇ. تەنۋىن — زەبەر، زىر، پەشلىك ئوقۇلىدىغان ھەرپلەرنىڭ ئاۋۇشىغا «نْ» ئاۋۇشىنى قوشۇپ «ئەن، ىن، ئۇن» قىلىپ ئوقۇش دېمەكتۇر. قوش زەبەر، قوش زىر، قوش پەشنىڭ قوبۇلۇش قائىدىسى زەبەر، زىر، پەشنىڭ قوبۇلۇش قائىدىسىگە ئوخشاش. قوش زەبەر قوبۇل قىلىدىغان ھەرپلەرنىڭ ئاخىرىغا «ا، ا» قوشۇپ يېزىلىدۇ. مەسىلەن: مِدَادًا، مِدَادٍ، مِدَادٌ، أَبًا، أَبٍ، أَبٌ، بَيْتًا، بَيْتٍ، بَيْتٌ، أَثَاثًا، أَثَاثٍ، أَثَاثٌ، زَوْجًا، زَوْجٍ، زَوْجٌ، بَرْدًا، بَرْدٍ، بَرْدٌ.

«ت» نىڭ «ـة، ة» شەكىللىرى قوش زەبەرلىك كەلگەندە «ا، ا» قوشۇلماي يېزىلىدۇ. مەسىلەن: زَوْجَةً، طَالِبَةً، طَائِرَةً، فَائِدَةً.

تەنۋىن سۆزلەرنىڭ ئاخىرقى ھەرپىگىلا قويۇلىدۇ.

اَلتَّمْرِينُ — كۆنۈكمە

تۆۋەندىكى سۆزلەرنى قوش زەبەر، قوش زىر، قوش پەش بىلەن ئوقۇڭلار:

سَمَاءً، سَمَاءٍ، سَمَاءٌ، كِتَابًا، كِتَابٍ، كِتَابٌ، أُخْتًا، أُخْتٍ، أُخْتٌ، اِمْرَأَةً، اِمْرَأَةٍ، اِمْرَأَةٌ، ثَلَاثًا، ثَلَاثٍ، ثَلَاثٌ، سِرَاجًا، سِرَاجٍ، سِرَاجٌ، قَمْحًا، قَمْحٍ، قَمْحٌ، أَخًا، أَخٍ، أَخٌ، طَرْدًا، طَرْدٍ، طَرْدٌ، لَذِيذًا، لَذِيذٍ، لَذِيذٌ، دَارًا، دَارٍ، دَارٌ، أَرُزًّا، أَرُزٍّ، أَرُزٌّ، شَمْسًا، شَمْسٍ، شَمْسٌ،

قُماشًا، قُماشٍ، قُماشٌ، رَصاصًا، رَصاصٍ، رَصاصٌ، أَرْضًا، أَرْضٍ، أَرْضٌ،
مُرابِطًا، مُرابِطٍ، مُرابِطٌ، غَلِيظًا، غَلِيظٍ، غَلِيظٌ، بائِعًا، بائِعٍ، بائِعٌ،
دِماغًا، دِماغٍ، دِماغٌ، اَلْفًا، اَلْفٍ، اَلْفٌ، بَرْقًا، بَرْقٍ، بَرْقٌ، مالِكًا،
مالِكٍ، مالِكٌ، عامِلًا، عامِلٍ، عامِلٌ، عالِمًا، عالِمٍ، عالِمٌ، مَيْدانًا،
مَيْدانٍ، مَيْدانٌ، مِياهًا، مِياهٍ، مِياهٌ، جَرْيًا، جَرْيٍ، جَرْيٌ.

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ 4-دەرس

اَلْإِعْرابُ ئاۋۇش بەلگۈلىرى

8) «ـّـ» تەشدىد: تەشدىد — ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. تەشدىد قويۇلغان ھەرپلەر ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: أَحَبَّ (ئەھەببە) وَدَّ (ۋەددە)، سُبُّورَةٌ (سۇببۇرەتۇن)، دُكَّانٌ (دۇككانۇن) مَحَلٌّ (مەھەللۇن)، مَجَلَّةٌ (مەجەللەتۇن)، جَيِّبٌ (جەييىبۇن)

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا كەلگەن ساكىنلىك نۇن (نْ) ھەرپى ياكى تەنۋىندىن ھاسىل بولغان ساكىنلىك نۇن تاۋۇشى ئۆز تاۋۇشىنى يوقىتىپ كېيىنكى سۆزنىڭ باش ھەرپىگە كىرىشتۈرۈلۈپ، كېيىنكى سۆزنىڭ باش ھەرپى ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: مَنْ يَكْتُبُ نى مَـيَّكْتُبُ، مَنْ وَرَاءَكَ نى مَـوَّرَاءَكَ، عِيشَةٌ رَاغِدَةٌ نى عِيشَةٌ رَّاغِدَةٌ، حُجْرَةٌ وَاسِعَةٌ نى حُجْرَةٌ وَّاسِعَةٌ دەپ ئوقۇلىدۇ.

ساكىنلىك نۇن ۋە تەنۋىن «ب» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «مْ» غا، «ر» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «رْ» گە، «ق» ۋە «ك» نىڭ ئالدىدا كەلسە ئۇيغۇر تىلىدىكى «ڭ».

«مْ»، «م» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ن» گە، «ل» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ل» گە، «ي» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ن» «ي» غا ئۆزگەرىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

مَنْبَعٌ ى مَمْبَعٌ، مِنْ بَعْدِ ى مِمْ بَعْدِ، مَنْ رَأَى ى مَرَّأَى، مَكَانٌ بَعِيدٌ

مَكَانُمْ بَعِيدٌ، يَنْفَعُ ى يَونْفَعُ، مَنْ قَالَ، مَنْ كَانَ ى مَقْ قَالَ مَكْ كَانَ، مِنْقَارٌ

ى مِغْفَارٌ، مِنْكَ ى مِكْكَ، مَنْ لَهُ ى مَلَّهُ، مَأْكُولَاتٌ لَازِمَةٌ ى مَأْكُولَاتُلَّازِمَةٌ

مِنْ مَا ى مِمَّا، مَنْ وَجَدَ ى مَوَّجَدَ، لَنْ يَكْتُبَ ى لَيَّكْتُبَ دەپ ئوقۇلىدۇ.

ساكىنلىك «ث»، «د»، «ط» ھەرپلىرى ساكىن «ت» نىڭ ئالدىدا كەلسە، ئۆزى يوقىتىپ «ت» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَدَدْتُ = وَدَتُّ، بَسَطْتُ = بَسَتُّ، وَعَدْتُ = وَعَتُّ

9) «ــــ» — مەد: مەد قويۇلغان ھەرپلەر ئاشقا ھەرپلەردىن بىر، ياكى بىرنەچچە ھەسسە سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەد پەقەت «و، ا، ي» ھەرپلىرىنىڭ ئۈستىگىلا قويۇلىدۇ. ئەمما بۇ ئۈچ ھەرپ ئۆزى ساكىنلىك بولۇپ «و» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ پەشلىك، «ا» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك، «ي» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زېرلىك بولغاندىلا ئاندىن شۇ ئۈچ ھەرپ سەنەدلىك ئالاھىدە سوزۇق تاۋۇش بولىدۇ. شۇ چاغدىلا ئاندىن ئالدىدىكى ھەرپلەردىن بىر، بىرنەچچە ھەسسە سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: يَقُولُ، قَالَ، قِيلَ، يَا أَحْمَدُ، يَا أُسْتَاذُ، يَا أَيُّهَا الطُّلَّابُ، يَا أَبِي، يَا أَخِي.

«آ» سوزۇلىدۇ، بۇ غۇم بېشى بولۇپ كەلگەندە بەزىدە ئالاھىدە سوزۇق ئاۋۇش بولىدۇ. مەسىلەن: آلَةٌ، سُؤَالٌ، نَشَآتٌ، اَلْآنَ.

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرپتىن كېيىن كەلگەن ساكىنلىك «ى» بەزىدە «ا» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: قَضَى، رَحَى، دُجَى، مَتَى.

8) «ا» پەقەت ئۆزى ساكىنلىك بولۇپ ئۆزىنىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك بولغاندىلا شەرتلىك ئالاھىدە سوزۇق ئاۋاز بولۇپ «الف» دەپ ئاتىلىدۇ ۋە ھەمزە «ء» قوشماي يېزىلىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا ھالەتلەردە كەلگەن «ا» ھەمزە دەپ ئاتىلىپ، تۆۋەندىكىچە يېزىلىدۇ.

1- ھەمزە —— (ء) سۆزلەرنىڭ بېشىدا كېلىپ زەبەرلىك بولسا، «ا» نىڭ ئۈستىگە (أ)، زىرلىك بولسا «ا» نىڭ ئاستىغا (إ)، پەشلىك بولسا «ا» نىڭ ئۈستىگە (أ) يېزىلىدۇ. مەسىلەن: أَكَلَ، إِجْلِسْ، أُنْصُرْ، أُذُنٌ

بەزىدە «ا» نىڭ ئۈستىگە يېزىلغان پەشلىك ھەمزەنىڭ يېنىغا «و» قوشۇپ يېزىلىپ «و» ئوقۇلمايدۇ. مەسىلەن: أُولُوالأَمْرِ، أُولاَءِ

2- سۆزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا كەلگەن ھەمزە «ئ، ؤ، أ» شەكلىدە يېزىلىدۇ. مەسىلەن: إِئْتَلَفَ، رَئِيسٌ، لَئِيمٌ، حِينَئِذٍ، إِمْرَأَةٌ، مَسْئَلَةٌ، مَأْذُونٌ، مَأْمُورٌ، يَأْتَمِرُ، رَأْيٌ

3- سۆزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا پەشلىك ھەرپتىن كېيىن كەلگەن ھەمزە «و» نىڭ ئۈستىگە يېزىلىدۇ. مەسىلەن: مُؤْتَمَرٌ، مُؤْلِمٌ، مُؤَنَّثٌ، مُؤَامَرَةٌ، سُؤَالٌ، رُؤْيَاءُ

4) ھەمزە سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرپتىن كېيىن كەلسە «ا» نىڭ ئۈستىگە يېزىلىدۇ، ساكىنلىك ھەرپتىن كېيىن كەلسە يالغۇز (ء) يېزىلىدۇ. مەسىلەن: قَرَأَ، مَلأَ، أَوْمَأَ، نِدَاءٌ، جُزْءٌ، شَيْءٌ، بُطْءٌ

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ 5-دەرس

اَلْ اَلْ

ئەرەپ تىلىدىكى 28 ھەرپ - ئاي ھەرپلىرى (حُرُوف قَمَرِيَّة)، قوياش ھەرپلىرى (حُرُوف شَمْسِيَّة) دەپ ئىككىگە بولۇنىدۇ.

ئاي ھەرپلىرى 14 بولۇپ تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م ه و ى

قوياش ھەرپلىرى 14 بولۇپ تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

ئۇمۇمەن ئاي ھەرپىنىڭ بېشىغا قوشۇلغان «ال» يەككە سۆزلەردە تولۇق ئوقۇلىدۇ، قوشما سۆزلەردە «ال» دىكى «ا» ئوقۇلماي «ل» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

اَلْبَابُ، اَلْجَرِيدَةُ، اَلْمُحَادَثَةُ، مِنَ الْبَابِ، إِلَى الْمَدْرَسَةِ، اِقْرَأِ الْجَرِيدَةَ، صَبَاحُ الْخَيْرِ، مَسَاءُ الْخَيْرِ.

ئۇمۇمەن قوياش ھەرپىنىڭ بېشىغا قوشۇلغان «ال» قوشما سۆزلەردە ئوقۇلمايدۇ، ئەمما قوشما سۆزلەردە بىرىنچى سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرپى كېيىنكى سۆزنىڭ «ال» دىن كېيىن كەلگەن قوياش ھەرپىگە كىرىشتۈرۈلۈپ قوياش ھەرپى «ل» قىلىپ ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: طَلَعَتِ الشَّمْسُ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ، حُجْرَةُ الدَّرْسِ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ، إِلَى اللِّقَاءِ، مَعَ السَّلَامَةِ.

يەككە سۆزلەردە «ال» دىكى «ا» ئوقۇلۇپ «ل» ئوقۇلمايدۇ. مەسىلەن: اَلتَّبْغُ، اَلثَّامِنُ، اَلدَّرَّاجَةُ، اَلسَّيَّارَةُ

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى

«ال» نىڭ ئالدىدا «لَ، لِ» كەلسە «ال» دىكى «ا» نى تاشلاپ، «لـ» غا ئالدىدا كەلگەن «لـ» قوشۇپ يېزىلىدۇ. مەسىلەن: لِلْحُجْرَةِ، لِلْمُعَلِّمِ، لِلطُّلاَّبِ، لِلسَّيَّارَةِ، لِلشَّمْسِ.

«ال» قوشۇلۇپ كەلگەن سۆزلەرنىڭ ئالدىدىكى سۆزنىڭ ئاخىرىدىكى ساكىنلىق ھەرپ بىلەن قوشۇپ ئوقۇلىدىغان چاغدا، شۇ ساكىنلىق ھەرپ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك بولسا، زىر قىلىپ، زىرلىك بولسا (هِمْ دىن باشقىسى) زەبەر قىلىپ، پەشلىك بولسا، پەش قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: كَمْ اَلسَّاعَةُ نى كَمِ السَّاعَةُ، مَنْ اَلْمُعَلِّمُ نى مَنِ الْمُعَلِّمُ، مِنْ اَلْمَنْزِلِ نى مِنَ الْمَنْزِلِ، وَعَلَيْكُمْ اَلسَّلاَمُ نى وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ، هُوَ يُعَلِّمُكُمْ اَلْعَرَبِيَّةَ نى هُوَ يُعَلِّمُكُمُ الْعَرَبِيَّةَ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن «هِمْ» نى «ال» گە قوشۇپ ئوقۇغاندا، «هِمْ» قىلماستىن «هِمُ» قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: سَأَلْتُ عَنْ اِخْوَانِهِمُ الَّذِيْنَ سَافَرُوْا. كَتَبَ اِلَى اَقْرِبَائِهِمُ الْمُقِيْمِيْنَ فِي الْخَارِجِ.

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا ئالاھىدە سۆزۈق تاۋۇش بولۇپ كەلگەن «و، ا، ى» كېيىنكى سۆز بىلەن «ال» گە قوشۇپ ئوقۇشتا تاشلىنىپ كېتىدۇ. مەسىلەن: كَتَبُوْا اَلدَّرْسَ نى كَتَبُ الدَّرْسَ، سَأَلُوْا اَلْمُعَلِّمَ نى سَأَلُ الْمُعَلِّمَ، لِهٰذَا اَلْكِتَابِ نى لِهٰذَ الْكِتَابِ، عَلَى اَلطَّاوِلَةِ نى عَلَ الطَّاوِلَةِ، فِي اَلْبَيْتِ نى فِ الْبَيْتِ، اِلَى اَللِّقَاءِ نى اِلَ اللِّقَاءِ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

ئەمما سۆز ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرپتىن كېيىن كەلگەن ساكىنلىق «و» «ال» گە يەنە قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: لاَتَنْسَوْا اَلْمُنْعِمَ نى لاَتَنْسَوُا الْمُنْعِمَ

ساكىنلىق ھەرپلەرنىڭ ئالدىدا كەلگەن زىرلىك ۋە پەشلىك ھەمزە (إ، أ). سۆزلەرگە قوشۇپ ئوقۇشتا تاشلىنىپ كېتىدۇ، ھەمزىنىڭ ئالدىدىكى ساكىنلىق ھەرپ زىر قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: مَا إِسْمُكَ نى مَاسْمُكَ، وَاجْلِسْ نى وَجْلِسْ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

فَاذْهَبْ نى فَذْهَبْ، وَادْخُلْ نى وَدْخُلْ . وَاكْتُبْ نى وَكْتُبْ . اَلْاِبْنُ نى اَلِبْنُ ،
اَلْاِجْتِمَاعُ نى اَلِجْتِمَاعُ ، يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ نى يَوْمُ لِثْنَيْنِ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

سۆز ئاخىرىدىكى تەنۋىنلىك ھەرىپلەرنى «ال» گە قوشۇپ ئوقۇش لازىم بولغاندا تەنۋىندىن ھاسىل بولغان ساكىنلىك «ن» تاۋۇشى زىر قىلىپ قوشۇپ ئوقۇلىدۇ مەسىلەن، كِتَابًا اَلَّذِى نى كِتَابَنِ الَّذِى ، كِتَابٌ اَلَّذِى نى كِتَابُنِ الَّذِى، كِتَابٍ اَلَّذِى نى كِتَابِنِ الَّذِى قىلىپ ئوقۇلىدۇ

اَلتَّمْرِينُ   كۆنۈكمە

«اَلْ» ئوقۇلىدىغان ۋە ئوقۇلمايدىغان جايلارنى ئاساسەن پەرقلەندۈ-رۈش ئۈچۈن تۆۋەندىكى كەلىمەلەرنى يېشىپ يادلاڭلار:

اَلْأَلِفُ . اَلْبَاءُ ، اَلْجِيمُ . اَلْحَاءُ ، اَلْخَاءُ ، اَلْعَيْنُ ، اَلْغَيْنُ .
اَلْفَاءُ ، اَلْقَافُ . اَلْكَافُ ، اَلْمِيمُ . اَلْهَاءُ ، اَلْوَاوُ ، اَلْيَاءُ .
اَلتَّاءُ ، اَلثَّاءُ ، اَلدَّالُ ، اَلذَّالُ ، اَلرَّاءُ ، اَلزَّايُ ، اَلسِّينُ :
اَلشِّينُ ، اَلصَّادُ ، اَلضَّادُ ، اَلطَّاءُ ، اَلظَّاءُ ، اَللَّامُ ، اَلنُّونُ
اَلتِّلْمِيذُ ، اَلتَّدْرِيسُ . اَلثَّوْبُ . اَلثَّالِثُ ، اَلدَّوْلَةُ .
اَلدَّرْسُ ، اَلذَّكِيُّ ، اَلذُّرَّةُ ، اَلرَّأْسُ ، اَلرَّجُلُ ،
اَلزِّيَارَةُ ، اَلزَّوْجَةُ . اَلزَّوْجُ ، اَلسِّنُّ ، اَلسُّوقُ ،
اَلشَّمْسُ ، اَلشَّهْرُ . اَلصُّورَةُ ، اَلصُّبْحُ ، اَلضَّيْفُ ،
اَلضَّوْءُ ، اَلطَّبِيبُ . اَلطَّرِيقُ . اَلظَّلَامُ ، اَلظُّهْرُ ،
اَللَّيْلُ . اَللِّقَاءُ ، اَلنَّهَارُ . اَلنَّوْمُ .

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ 6 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	مَنْ	كىم	9	مُعَلِّمُونَ	ئوقۇتقۇچىلار
2	أَنَا	مەن	10	مُعَلِّمَةٌ	ئوقۇتقۇچى (ئايال)
3	نَحْنُ	بىز	11	مُعَلِّمَاتٌ	ئوقۇتقۇچىلار (ئايال)
4	أَنْتَ	سىز	12	طَالِبٌ	ئوقۇغۇچى
5	أَنْتُمْ	سىزلەر	13	طُلَّابٌ	ئوقۇغۇچىلار
6	أَنْتِ	سىز (ئايال)	14	طَالِبَةٌ	ئوقۇغۇچى (ئايال)
7	أَنْتُنَّ	سىزلەر (ئايال)	15	طَالِبَاتٌ	ئوقۇغۇچىلار (ئايال)
8	مُعَلِّمٌ	ئوقۇتقۇچى	16	مُؤَنَّثٌ	جىشى (= م)

اَلنَّصُّ تېكىست

أَنَا مُعَلِّمٌ   نَحْنُ مُعَلِّمُونَ   أَنَا مُعَلِّمَةٌ   نَحْنُ مُعَلِّمَاتٌ

أَنْتَ طَالِبٌ   أَنْتُمْ طُلَّابٌ   أَنْتِ طَالِبَةٌ   أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ

> اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ ،   وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ
>
> أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا بِكُمْ (ناھايىتى ياخشى كەلدىڭىز قارشى ئالىمىز)

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

مَنْ أَنْتَ ؟   سىز كىم ؟ | مَنْ أَنْتُمْ ؟   سىزلەر كىم ؟

أَنَا { مُعَلِّمٌ / طَالِبٌ }   مەن { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى } | نَحْنُ { مُعَلِّمُونَ / طُلَّابٌ }   بىزلار { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى }

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

مَنْ أَنْتِ ؟ — سىز كىم؟	مَنْ أَنْتُنَّ ؟ — سىزلار كىم؟
أَنَا مُعَلِّمَةٌ / طَالِبَةٌ — مەن ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى	نَحْنُ مُعَلِّمَاتٌ / طَالِبَاتٌ — بىز (ئاياللار) ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ 7 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	هُوَ	ئۇ
2	هُمْ	ئۇلار
3	هِيَ	ئۇ (مؤنث)
4	هُنَّ	ئۇلار (مؤنث)
5	هَلْ	مۇ (؟)
6	نَعَمْ	ھەئە، شۇنداق
7	عَامِلٌ	ئىشچى
8	عُمَّالٌ	ئىشچىلار
9	عَامِلَةٌ	ئىشچى (م)
10	عَامِلَاتٌ	ئىشچىلار (م)
11	فَلَّاحٌ	دېھقان
12	فَلَّاحُونَ	دېھقانلار
13	فَلَّاحَةٌ	دېھقان (م)
14	فَلَّاحَاتٌ	دېھقانلار (م)

اَلنَّصُّ تېكىست

هُوَ عَامِلٌ ، هُمْ عُمَّالٌ ، هِيَ عَامِلَةٌ ، هُنَّ عَامِلَاتٌ .
هُوَ فَلَّاحٌ ، هُمْ فَلَّاحُونَ ، هِيَ فَلَّاحَةٌ ، هُنَّ فَلَّاحَاتٌ .

هَلْ أَنْتَ بِخَيْرٍ ؟	ياخشىمۇسىز؟
شُكْرًا لَكَ أَنَا بِخَيْرٍ وَأَنْتَ ؟	رەھمەت سىزگە مەن ياخشى، سىز چۇ ؟
وَأَنَا بِخَيْرٍ أَيْضًا .	مەنمۇ ياخشى .

اَلتَّمْرِينُ

كونۇكمه

هَلْ هُوَ	عَامِلٌ؟	ئۇ	ئىشچىمۇ؟
	فَلَّاحٌ؟		دېخانمۇ؟
	مُعَلِّمٌ؟		ئوقۇتقۇچىمۇ؟
	طَالِبٌ؟		ئوقۇغۇچىمۇ؟

نَعَمْ هُوَ	عَامِلٌ	ھەئە ئۇ	ئىشچى
	فَلَّاحٌ		دېخان
	مُعَلِّمٌ		ئوقۇتقۇچى
	طَالِبٌ		ئوقۇغۇچى

هَلْ هُمْ	عُمَّالٌ؟	ئۇلار	ئىشچىمۇ؟
	فَلَّاحُونَ؟		دېخانمۇ؟
	مُعَلِّمُونَ؟		ئوقۇتقۇچىمۇ؟
	طُلَّابٌ؟		ئوقۇغۇچىمۇ؟

نَعَمْ هُمْ	عُمَّالٌ	ھەئە ئۇلار	ئىشچى
	فَلَّاحُونَ		دېخان
	مُعَلِّمُونَ		ئوقۇتقۇچى
	طُلَّابٌ		ئوقۇغۇچى

مَنْ هِيَ؟

ئۇ كىم؟

هِيَ	عَامِلَةٌ	ئۇ (م)	ئىشچى
	فَلَّاحَةٌ		دېخان
	مُعَلِّمَةٌ		ئوقۇتقۇچى
	طَالِبَةٌ		ئوقۇغۇچى

هُنَّ	عَامِلَاتٌ	ئۇلار (م)	ئىشچى
	فَلَّاحَاتٌ		دېخان
	مُعَلِّمَاتٌ		ئوقۇتقۇچى
	طَالِبَاتٌ		ئوقۇغۇچى

اَلدَّرْسُ الثَّامِنُ

8 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ

سۆزلۈكلەر

1	مَا	نېمە، نەرسە
2	هَذَا	ماۋۇ، بۇ
3	هَذِهِ (م)	ماۋۇ، ماۋۇلار
4	هَؤُلَاءِ (ئەر-ئاياللار ئۈچۈن ئورتاق)	ماۋۇلار، بۇلار
5	ذَلِكَ	ئاۋۇ
6	تِلْكَ (م)	ئاۋۇ، ئاۋۇلار

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

7	أُولَائِكَ	ئاۋۇلار (ئەر، ئايالغا ئوخشاش)
8	(أُولَئِكَ)	
9	كِتَابٌ	كىتاب
10	كُتُبٌ	كىتاپلار
11	قَلَمٌ	قەلەم
12	أَقْلَامٌ	قەلەملەر
13	كُرْسِيٌّ	ئۈستەل
14	كَرَاسِيٌّ	ئۈستەللەر
15	بَابٌ	ئىشىك
16	أَبْوَابٌ	ئىشىكلەر
17	نَافِذَةٌ	دېرىزە
18	كُرَّاسَةٌ	دەپتەر
19	طَاوِلَةٌ	شىرە
20	طَاوِلَاتٌ	شىرەلەر

اَلنَّصُّ — تېكىست

هَذَا { كِتَابٌ، قَلَمٌ، كُرْسِيٌّ، بَابٌ }

هَذِهِ { كُتُبٌ، أَقْلَامٌ، كَرَاسِيٌّ، أَبْوَابٌ }

هَذِهِ { مُعَلِّمَةٌ، طَالِبَةٌ، عَامِلَةٌ، فَلَّاحَةٌ }

هَؤُلَاءِ { مُعَلِّمُونَ، مُعَلِّمَاتٌ، طُلَّابٌ، طَالِبَاتٌ }

ذَلِكَ { قَلَمٌ، كُرْسِيٌّ، بَابٌ }

تِلْكَ { نَافِذَةٌ، كُرَّاسَةٌ، طَاوِلَةٌ }

تِلْكَ { أَقْلَامٌ، كُتُبٌ، طَاوِلَاتٌ }

أُولَائِكَ { مُعَلِّمُونَ، مُعَلِّمَاتٌ، طُلَّابٌ }

مَا إِسْمُكَ ؟	ئىسمىڭىز نېمە ؟
إِسْمِي ...	ئىسمىم ...
كَيْفَ حَالُكَ ؟	ئەھۋالىڭىز قانداق؟
طَيِّبٌ (أَحْسَنٌ)	ناھايىتى ياخشى

اَلتَّمْرِينُ   كونوكمه

مَا هٰذَا؟	ماۋۇ نمه؟	مَا هٰذِهِ؟	ماۋۇ نمه؟
هٰذَا { كِتَابٌ / قَلَمٌ	ماۋۇ { كتاپ / قەلەم	هٰذِهِ { كُرَّاسَةٌ / طَاوِلَةٌ	ماۋۇ { دەپتەر / ئشره
مَنْ هٰؤُلَاءِ؟	ماۋۇلاركم؟	مَا تِلْكَ؟	ئاۋۇ نمه؟
هٰؤُلَاءِ { مُعَلِّمُونَ / طُلَّابٌ / عَامِلَاتٌ	ماۋۇلار { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى / ئشچى (م)	تِلْكَ { نَافِذَةٌ / طَاوِلَةٌ / كُرَّاسَةٌ	ئاۋۇ { درىزە / ئشره / دەپتەر
مَا تِلْكَ؟	ئاۋۇلار نمه؟	مَنْ أُولَائِكَ؟	ئاۋۇلاركم؟
تِلْكَ { أَقْلَامٌ / كُتُبٌ / طَاوِلَاتٌ / كُرَّاسَاتٌ	ئاۋۇلار { قەلەم / كتاپ / ئشره / ئۇستەل	أُولَائِكَ { عُمَّالٌ / فَلَّاحُونَ / عَامِلَاتٌ / فَلَّاحَاتٌ	ئاۋۇلار { ئشچى / دىخان / ئشچى (م) / دىخان (م)

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ   9-دەرس

مُفْرَدَاتٌ   سوزلۇكلەر

1 مَا......
2 لَيْسَ...   } بـ... ئەمەس
3 لَيْسَتْ...
4 كَادِرٌ   كادىر
5 كَوَادِرُ   كادىرلار
6 كَادِرَةٌ   كادىر } (م)
7 كَادِرَاتٌ   كادىرلار } (م)
8 طَبِيبٌ   دوختۇر

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

9 أَطِبَّاءُ — دوختورلار

10 طَبِيبَةٌ — دوختور (م)

11 طَبِيبَاتٌ — دوختورلار (م)

12 مُمَرِّضٌ — سېستىرا

13 مُمَرِّضُونَ — سېستىرالار

14 مُمَرِّضَةٌ — سېستىرا (م)

15 مُمَرِّضَاتٌ — سېستىرالار (م)

16 سَائِقٌ — شوپۇر

17 سَائِقُونَ — شوپۇرلار

18 سَائِقَةٌ — شوپۇر (م)

19 سَائِقَاتٌ — شوپۇرلار (م)

20 لَا — ياق يوق

اَلنَّصُّ — كونۇكمە

أَنَا { كَادِرٌ / طَبِيبٌ / سَائِقٌ }

مَا أَنَا { بِكَادِرٍ / بِطَبِيبٍ / بِسَائِقٍ }

أَنَا { كَادِرَةٌ / طَبِيبَةٌ / سَائِقَةٌ }

مَا أَنَا { بِكَادِرَةٍ / بِطَبِيبَةٍ / بِسَائِقَةٍ }

هُوَ { مُعَلِّمٌ / طَالِبٌ / طَبِيبٌ / مُمَرِّضٌ / سَائِقٌ / كَادِرٌ }

{ مَا / لَيْسَ } — هُوَ { بِمُعَلِّمٍ / بِطَالِبٍ / بِطَبِيبٍ / بِمُمَرِّضٍ / بِسَائِقٍ / بِكَادِرٍ }

هُمْ { أَطِبَّاءُ / مُمَرِّضُونَ / سَائِقُونَ / مُعَلِّمُونَ }

{ مَا / لَيْسَ } — هُمْ { بِأَطِبَّاءَ / بِمُمَرِّضِينَ / بِسَائِقِينَ / بِمُعَلِّمِينَ }

هِيَ { مُعَلِّمَةٌ / طَالِبَةٌ / طَبِيبَةٌ / سَائِقَةٌ / كَادِرَةٌ / مُمَرِّضَةٌ }

مَا / لَيْسَتْ } هِيَ { بِمُعَلِّمَةٍ / بِطَالِبَةٍ / بِطَبِيبَةٍ / بِسَائِقَةٍ / بِكَادِرَةٍ / بِمُمَرِّضَةٍ

هُنَّ { طَبِيبَاتٌ / مُمَرِّضَاتٌ / سَائِقَاتٌ / كَادِرَاتٌ }

مَا / لَيْسَتْ } هُنَّ { بِطَبِيبَاتٍ / بِمُمَرِّضَاتٍ / بِسَائِقَاتٍ / بِكَادِرَاتٍ

مَا هُوَ مُعَلِّمًا	لَيْسَ هُوَ مُعَلِّمًا	مَا هُمْ مُعَلِّمِينَ	لَيْسَ هُمْ مُعَلِّمِينَ
مَا هِيَ مُعَلِّمَةً	لَيْسَتْ هِيَ مُعَلِّمَةً	مَا هُنَّ مُعَلِّمَاتٍ	لَيْسَتْ هُنَّ مُعَلِّمَاتٍ

صَبَاحُ الْخَيْرِ !	ئه تىگه نلىگىڭىز ياخشى بولسۇن!
صَبَاحُ النُّورِ !	
مَسَاءُ الْخَيْرِ !	كه چلىگىڭىز ياخشى بولسۇن!
مَسَاءُ النُّورِ !	
ـ كَيْفَ صِحَّتُكَ ؟	سالامه تلىكىڭىز قانداق؟
ـ بِخَيْرٍ	ياخشى

ئەسكەرتىش:

«مَا» ياكى «لَيْسَ» بىلەن بولۇشسىزغا ئايلاندۇرۇلغان سۆزلەرنىڭ بېشىغا ئادەتتە «بِ» قوشۇلۇپ كېلىدۇ، «بِ» قوشۇلغانلىقى ئۈچۈن شۇ سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرپى قوش زېرغا ئۆزگىرىدۇ. بەزىدە «بِ» قوشۇلمايمۇ كېلىدۇ. «بِ» قوشۇلمىغاندا، شۇ سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرپى قوش زەبەرگە ئۆزگىرىدۇ. مەسىلەن:

هُوَ مُعَلِّمٌ، مَا هُوَ بِمُعَلِّمٍ، مَا هُوَ مُعَلِّمًا. لَيْسَ هُوَ بِمُعَلِّمٍ،

لَيْسَ هُوَ مُعَلِّمًا

«مَا» مُذَكَّرْ (ئەرلىك)، مُؤَنَّثْ (چىشى) نىڭ بىرلىك ۋە كۆپلۈككە ئوخشاش ئىشلىتىلىدۇ؛ ئەمما «لَيْسَ» جۈملە بېشى بولۇپ كەلگەندە «مُذَكَّرْ»نىڭ بىرلىكى بىلەن كۆپلۈكىگە «لَيْسَ»، «مُؤَنَّثْ»نىڭ بىرلىكى بىلەن كۆپلۈككە «لَيْسَتْ» قىلىپ ئىشلىتىلىدۇ.

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

هَلْ أَنْتَ طَبِيبٌ ؟	سىز دوختۇرمۇ؟	هَلْ أَنْتُنَّ طَبِيبَاتٌ ؟	سىزلار(م) دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا أَنَا بِطَبِيبٍ	ياق، مەن دوختۇر ئەمەس	لَا مَا نَحْنُ بِطَبِيبَاتٍ.	ياق، بىز دوختۇر ئەمەس (م)
هَلْ أَنْتُمْ أَطِبَّاءُ ؟	سىزلار دوختۇرمۇ؟	هَلْ أَنْتَ طَبِيبٌ ؟	سىز دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا نَحْنُ بِأَطِبَّاءَ.	ياق، بىز دوختۇر ئەمەس.	لَا مَا أَنَا طَبِيبًا	ياق، مەن دوختۇر ئەمەس
هَلْ أَنْتِ طَبِيبَةٌ ؟	سىز(م) دوختۇرمۇ؟	هَلْ أَنْتِ طَبِيبَةٌ	سىز(م) دوختۇرمۇ
لَا، مَا أَنَا بِطَبِيبَةٍ.	ياق، مەن دوختۇر ئەمەس (م)	لَا مَا أَنَا طَبِيبَةً.	ياق، مەن دوختۇر ئەمەس (م)

مَا هُوَ بِسَائِقٍ ئۇ شوپۇر ئەمەس. لَيْسَ هُوَ بِسَائِقٍ ئۇ شوپۇر ئەمەس.

مَا هِيَ بِسَائِقَةٍ ئۇ(م) شوپۇر ئەمەس لَيْسَتْ هِيَ بِسَائِقَةٍ ئۇ(م) شوپۇر ئەمەس.

مَا هُمْ بِسَائِقِينَ — ئۇلار شوپېر ئەمەس

لَيْسَ هُمْ بِسَائِقِينَ — ئۇلار شوپېر ئەمەس

مَا هُنَّ بِسَائِقَاتٍ — ئۇلار(م) شوپېر ئەمەس.

لَيْسَتْ هُنَّ بِسَائِقَاتٍ — ئۇلار(م) شوپېر ئەمەس.

مَا هُوَ سَائِقًا — ئۇ شوپېر ئەمەس

لَيْسَ هُوَ سَائِقًا — ئۇ شوپېر ئەمەس

مَا هُمْ سَائِقِينَ — ئۇلار شوپېر ئەمەس.

لَيْسَ هُمْ سَائِقِينَ — ئۇلار شوپېر ئەمەس.

مَا هُنَّ سَائِقَاتٍ — ئۇلار(م) شوپېر ئەمەس.

لَيْسَتْ هُنَّ سَائِقَاتٍ — ئۇلار(م) شوپېر ئەمەس.

اَلدَّرْسُ الْعَاشِرُ 10 - دەرس

1 دَفْتَرٌ	دەپتەر	9 طَائِرَةٌ	ئايروپىلان
2 غُرْفَةٌ	خانا، ئۆي	10 عَمُودِيَّةٌ	تىك ئۇچار
3 نَوْمٌ	ئۇيقۇ	11 حَرْبِيَّةٌ	ھەربى
4 سَيَّارَةٌ	ماشىنا (ئاۋتوموبىل)	12 عَسْكَرِيَّةٌ	ھەربى
5 جَرَّارَةٌ	تراكتور	13 مَدَنِيَّةٌ	پاسسازىر
6 دَبَّابَةٌ	تانكا	14 نَفَّاثَةٌ	رېئاكتىپ
7 مُدَرَّعَةٌ	برونېۋىك	15 زَمِيلٌ	ساۋاقداش
8 جُنْدِيَّةٌ	ھەربى (ئايال ئەسكەر)	16 صَدِيقٌ	دوست

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

اَلنَّصُّ تېكست

هَلْ هَذَا دَفْتَرٌ ؟

لَا ، مَا ـ (لَيْسَ) هَذَا بِدَفْتَرٍ،بَلْ هَذَا كِتَابٌ .

هَلْ هَذِهِ غُرْفَةُ النَّوْمِ ؟

لَا ، لَيْسَتْ ـ (مَا) هَذِهِ بِغُرْفَةِ النَّوْمِ،بَلْ هَذِهِ غُرْفَةُ الدَّرْسِ.

هَذِهِ { سَيَّارَةٌ عَسْكَرِيَّةٌ / طَائِرَةٌ حَرْبِيَّةٌ }

هَذِهِ { دَبَّابَةٌ / جَرَّارَةٌ }

مَا / لَيْسَ هَذِهِ بِـ { سَيَّارَةٍ عَسْكَرِيَّةٍ / طَائِرَةٍ حَرْبِيَّةٍ / طَائِرَةٍ عَمُودِيَّةٍ }

بَلْ هَذِهِ { سَيَّارَةٌ مَدَنِيَّةٌ / طَائِرَةٌ مَدَنِيَّةٌ / طَائِرَةٌ نَفَّاثَةٌ }

هَلْ فَهِمْتُمُ الدَّرْسَ السَّابِقَ ؟ ئۆتكەن دەرسنى چۈشەندىڭلارمۇ؟

فَهِمْنَا . چۈشەندۇق مَا فَهِمْنَا .چۈشەنمىدۇق .

هَلِ الدَّرْسُ مَفْهُومٌ ؟ دەرس چۈشىنىشلىك بولدىمۇ؟

مَفْهُومٌ . چۈشىنىشلىك بولدى. غَيْرُ مَفْهُومٍ .چۈشىنىشسىز.

هَلْ لَكُمْ أَسْئِلَةٌ ؟ سوئاللىرىڭلار بارمۇ؟

مَنْ لَهُ سُؤَالٌ؟ كىمنىڭ سوئالى بار؟

لِيَ سُؤَالٌ . مېنىڭ سوئالىم بار

لَا ، لَيْسَ لَنَا أَسْئِلَةٌ . ياق سوئالىمىز يوق.

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

هَلْ هٰذَا دَفْتَرٌ ؟ ماۋۇ دەپتەرمۇ ؟

لَا، مَا = (لَيْسَ) هٰذَا بِدَفْتَرٍ بَلْ هٰذَا كِتَابٌ . ياق بۇ دەپتەر ئەمەس، بۇ كىتاپ

هَلْ هٰذِهِ غُرْفَةُ النَّوْمِ؟ ماۋۇ ياتاقمۇ؟

لَا، لَيْسَتْ = (مَا) هٰذِهِ بِغُرْفَةِ النَّوْمِ بَلْ هٰذِهِ غُرْفَةُ الدَّرْسِ . ياق، بۇ ياتاق ئەمەس، بۇ، سىنىپ .

هَلْ تِلْكَ سَيَّارَةٌ مُدَرَّعَةٌ ؟ ئاۋۇ بىرونېۋىكمۇ؟

لَا، مَا = (لَيْسَتْ) تِلْكَ بِسَيَّارَةٍ مُدَرَّعَةٍ بَلْ تِلْكَ دَبَّابَةٌ . ياق، ئاۋۇ بىرونېۋىك ئەمەس، بەلكى ئۇ، تانكا

هَلْ تِلْكَ سَيَّارَةٌ جُنْدِيَّةٌ ؟ ئاۋۇ ھەربىي ماشىنىمۇ؟

لَا، لَيْسَتْ = (مَا) تِلْكَ بِسَيَّارَةٍ جُنْدِيَّةٍ بَلْ تِلْكَ سَيَّارَةٌ مَدَنِيَّةٌ ياق، ئاۋۇ ھەربىي ماشىنا ئەمەس، بەلكى، ئۇ پاسسازىر ماشىنا

هَلْ تِلْكَ طَائِرَةٌ مَدَنِيَّةٌ ؟ ئاۋۇ پاسسازىر ئايروپىلانمۇ؟

لَا، مَا = (لَيْسَتْ) بِطَائِرَةٍ مَدَنِيَّةٍ بَلْ تِلْكَ طَائِرَةٌ عَسْكَرِيَّةٌ . ياق، ئاۋۇ پاسسازىر ئايروپىلانى ئەمەس، بەلكى ھەربىي ئايروپىلان

هَلْ تِلْكَ طَائِرَةٌ عَمُودِيَّةٌ ؟ ئاۋۇ تىك ئۇچار ئايروپىلانمۇ ؟

لَا، لَيْسَتْ = (مَا) تِلْكَ بِطَائِرَةٍ عَمُودِيَّةٍ بَلْ تِلْكَ طَائِرَةٌ نَفَّاثَةٌ . ياق، ئاۋۇ تىك ئۇچار ئايروپىلان ئەمەس، رىئاكتىپ ئايروپىلان .

هَلْ أَنْتَ مُعَلِّمٌ ؟ سىز ئوقۇتقۇچىمۇ؟

لَا، مَا أَنَا بِمُعَلِّمٍ بَلْ أَنَا طَالِبٌ ياق، مەن ئوقۇتقۇچى ئەمەس، ئوقۇغۇچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

هَلْ هٰؤُلَاءِ مُعَلِّمُونَ ؟ ماۋۇلار ئوقۇتقۇچىمۇ؟

لَا، لَيْسَ (مَا) هٰؤُلَاءِ بِمُعَلِّمِينَ بَلْ هٰؤُلَاءِ طُلَّابٌ . ياق، ماۋۇلار ئوقۇتقۇچى

ئەمەس، بۇلار ئوقۇغۇچى .

لَا، لَيْسَتْ (مَا) هٰؤُلَاءِ بِمُعَلِّمَاتٍ بَلْ هٰؤُلَاءِ طَالِبَاتٌ . ياق، ماۋۇلار ئوقۇتقۇچى

(م) ئەمەس، بۇلار ئوقۇغۇچى . (م)

هَلْ أُولَائِكَ عُمَّالٌ؟ ئاۋۇلار ئىشچىمۇ؟

لَا، مَا (لَيْسَ) أُولَائِكَ بِعُمَّالٍ بَلْ أُولَائِكَ سَائِقُونَ . ياق، ئاۋۇلار ئىشچى ئەمەس

ئۇلار شوپۇر .

هَلْ أُولَائِكَ عَامِلَاتٌ ؟ ئۇلار ئىشچىمۇ ؟ (م)

لَا، مَا (لَيْسَتْ) أُولَائِكَ بِعَامِلَاتٍ بَلْ أُولَائِكَ سَائِقَاتٌ . ياق، ئاۋۇلار (م)

ئىشچى ئەمەس، ئۇلار شوپۇر (م)

اَلدَّرْسُ الْحَادِي عَشَرَ 11 ـ دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	عِنْدَ	دە	4	تَحْتَ	ئاستى، تېگى
2	فِي	دە	5	دَاخِلَ	ئىچى
3	مَاذَا...	نېمە، نېمە بار	6	خَارِجَ	سىرتى، تاشقى
4	عَلَى	گە، ئۈستى	7	أَمَامَ	ئالدى
3	فَوْقَ	ئۈستى...	8	وَرَاءَ	كەينى، ئارقىسى

9 خَلْفَ — كەينى ئارقىسى

10 جَرِيدَةٌ — گېزىت

11 مَجَلَّةٌ — ژۇرنال

12 سَبُّورَةٌ — داسكا

13 حَائِطٌ
14 جِدَارٌ — تام

15 صُورَةٌ — رەسىم، سۈرەت

16 مَقْعَدٌ — ئورۇندۇق

17 حُجْرَةٌ — ئۆي، خانا

18 سَرِيرٌ — كارۋات

19 دَرَّاجَةٌ — ۋېلسىپىت

20 شَارِعٌ — كوچا

21 رَأْسٌ — باش

22 رُؤُوسٌ — باشلار

اَلنَّصُّ تېكىست

عِنْدَ الْمُعَلِّمِ جَرِيدَةٌ — تَحْتَ الطَّاوِلَةِ مَقْعَدٌ

عِنْدَ هَذَا الطَّالِبِ مَجَلَّةٌ — فِي دَاخِلِ الْحُجْرَةِ سَرِيرٌ

فِي غُرْفَةِ الدَّرْسِ مُعَلِّمٌ وَطُلَّابٌ — فِي خَارِجِ الْبَابِ دَرَّاجَةٌ

عَلَى رُؤُوسِنَا مِصْبَاحٌ — أَمَامَ الْمُعَلِّمِ كِتَابٌ

عَلَى الْحَائِطِ سَبُّورَةٌ — وَرَاءَ الطُّلَّابِ نَافِذَةٌ

فَوْقَ السَّبُّورَةِ صُورَةٌ — خَلْفَ الْجِدَارِ شَارِعٌ

قُمْ مِنْ مَقَامِكَ	ئورنىڭىزدىن تۇرۇڭ
أَجِبْ عَنْ هَذَا السُّؤَالِ	ماۋۇ سوئالغا جاۋاب بېرىڭ
تَفَضَّلْ بِالْجُلُوسِ	ئولتۇرسىلا !
إِجْلِسْ	ئولتۇرۇڭ

www.uyghurkitap.com

ألتمرين كونوكمه

ماذا عند المعلم ؟ ئوقوتقوچىدا نىمه بار؟

عند المعلم جريدة ئوقوتقوچىدا گېزىت بار.

ماذا عند الطالب ؟ ئوقوغوچىدا نىمه بار؟

عند الطالب مجلة ئوقوغوچىدا ژورنال بار.

من في غرفة الدرس؟ دەرسخانىدا كىم بار؟

في غرفة الدرس معلم وطلاب دەرسخانىدا ئوقوتقوچى ۋە ئوقوغوچىلار بار.

ماذا على رؤوسنا؟ ئۈستىمىزدە نىمه بار ؟

على رؤوسنا مصباح ئۈستىمىزدە چىراغ بار.

ماذا على الحائط؟ تامدا نىمه بار؟

على الحائط سبورة (I) تامدا داسكا بار .

على الجدار سبورة (II) تامدا داسكا بار .

ماذا فوق السبورة ؟ داسكىنىڭ ئۈستىدە نىمه بار؟

فوق السبورة صورة داسكىنىڭ ئۈستىدە رەسىم بار.

ماذا على الطاولة ؟ شىرەئۈستىدە نىمه بار ؟

على الطاولة محفظة شىرەئۈستىدە سومكا بار

ماذا تحت الطاولة؟ شىرەنىڭ ئاستىدا نىمه بار؟

تحت الطاولة مقعد شىرەنىڭ ئاستىدا ئورۇندۇق بار.

ماذا في داخل الحجرة ؟ ئۆينىڭ ئىچىدە نىمه بار؟

في داخل الحجرة سرير ئۆينىڭ ئىچىدە كاروات بار.

مَاذَا فِي خَارِجِ الْبَابِ؟ ئۆينىڭ سىرتىدا نىمە بار؟

فِي خَارِجِ الْبَابِ دَرَّاجَةٌ ئۆينىڭ سىرتىدا ۋېلسىپىت بار.

مَاذَا أَمَامَ الْمُعَلِّمِ؟ ئوقۇتقۇچىنىڭ ئالدىدا نىمە بار؟

أَمَامَ الْمُعَلِّمِ كِتَابٌ ئوقۇتقۇچىنىڭ ئالدىدا كىتاب بار.

مَاذَا وَرَاءَ الطُّلَّابِ؟ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئارقىسىدا نىمە بار.

وَرَاءَ الطُّلَّابِ نَافِذَةٌ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئارقىسىدا دېرىزە بار.

مَاذَا خَلْفَ الْجِدَارِ؟ تامنىڭ كەينىدە نىمە بار

خَلْفَ الْجِدَارِ شَارِعٌ تامنىڭ كەينىدە كوچا بار.

اَلدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ 12-دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	لِـ... ، لَـ...	نىڭ ... بار	7	أَبْيَضُ	ئاق
2	أَ...	...مۇ؟	8	مُسَجِّلٌ	ماگنىتوفون
3	قَاسِمٌ	قاسىم	9	جَدِيدٌ	يېڭى
4	فَرِيدَةٌ	پەرىدە	10	حِذَاءٌ	بېتىنكە
5	قَمِيصٌ	كۆينەك	11	أَحْمَرُ	قىزىل
6	كَمَالٌ	كامال	12	أَسْوَدُ	قارا (رەڭ)

اَلنَّصُّ تېكىست

لِقَاسِمٍ قَمِيصٌ لِفَرِيدَةَ حِذَاءٌ

لِكَمَالٍ مُسَجِّلٌ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قَمِيصُ الْقَاسِمِ أَبْيَضُ . هَذَا الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ لِلْقَاسِمِ

مُسَجِّلُ الْكَمَالِ أَسْوَدُ . هَذَا الْمُسَجِّلُ الْأَسْوَدُ لِلْكَمَالِ

حِذَاءُ الْفَرِيدَةِ أَحْمَرُ هَذَا الْحِذَاءُ الْأَحْمَرُ لِلْفَرِيدَةِ

مَنْ يُجِيبُ عَنْ هَذَا السُّؤَالِ؟	ماۋزۇسوئالغا كىم جاۋاپ بېرىدۇ؟
هَلْ جَوَابُهُ صَحِيحٌ ؟	ئۇنىڭ جاۋابى توغرىمۇ؟
صَحِيحٌ	توغرا
غَيْرُ صَحِيحٍ	توغرا ئەمەس
خَاطِئٌ	خاتا

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

أَلِلْقَاسِمِ قَمِيصٌ ؟ قاسىمنىڭ كۆينىكى بارمۇ؟

نَعَمْ لَهُ قَمِيصٌ . ھەئە، ئۇنىڭ كۆينىكى بار

أَلِلْكَمَالِ مُسَجِّلٌ ؟ كامالنىڭ ماگنىتوفونى بارمۇ؟

لَا، لَيْسَ لَهُ مُسَجِّلٌ ياق ئۇنىڭ ماگنىتوفونى يوق

أَلِلْفَرِيدَةِ حِذَاءٌ ؟ پەرىدىنىڭ بىشكىسى بارمۇ؟

نَعَمْ لَهَا حِذَاءٌ . ھەئە ئۇنىڭ بىشكىسى بار

هَلْ قَمِيصُ الْقَاسِمِ أَبْيَضُ؟ قاسىمنىڭ كۆينىكى ئاقمۇ؟

نَعَمْ . هُوَ أَبْيَضُ ھەئە، ئاق

هَلْ مُسَجِّلُ الْكَمَالِ أَسْوَدُ؟ كامالنىڭ ماگنىتوفونى قارىمۇ؟

نَعَمْ ، هُوَ أَسْوَدُ ھەئە، قارا.

هَلْ حِذَاءُ الْفَرِيدَةِ أَحْمَرُ؟ پەرىدىنىڭ بىشكىسى قىزىلمۇ؟

نَعَمْ، هِيَ أَحْمَرُ   ھەئە. قىزىل

لِمَنْ هَذَا الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ؟ بۇ ئاق كۆينەك كىمنىڭ؟

هَذَا الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ لِلْقَاسِمِ بۇ ئاق كۆينەك قاسىمنىڭ

لِمَنْ هَذَا الْمُسَجِّلُ الْأَسْوَدُ؟ بۇ ماگنىتوفون كىمنىڭ؟

هَذَا الْمُسَجِّلُ الْأَسْوَدُ لِلْكَمَالِ بۇ قارا ماگنىتوفون كامالنىڭ

لِمَنْ هَذَا الْحِذَاءُ الْأَحْمَرُ؟ بۇ قىزىل بىتىنكە كىمنىڭ؟

هَذَا الْحِذَاءُ الْأَحْمَرُ لِلْفَرِيدَةِ. بۇ قىزىل بىتىنكە پەرىدىنىڭ.

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ عَشَرَ 13 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	مُدَرِّسٌ	ئوقۇتقۇچى	11	مُوَظَّفِينَ	خىزمەتچىلەر
2	مُدَرِّسُونَ	ئوقۇتقۇچىلار	12	فَصْلٌ	سىنىپ، پەسىل
3	مَعْهَدٌ	ئىنستىتۇت	13	أَنْ.. قَدْ	كەن غان
4	رَفِيقٌ	يولداش	14	جَاءَ، جَاؤُوا	كېلىشتى (كەلدى)
5	أَيْضًا	مۇ ھەم	15	مُسْتَشْفَى	دوختۇرخانا
6	مُتَعَلِّمٌ	ئوقۇغۇچى	16	مُسْتَشْفَيَاتٌ	دوختۇرخانىلار
7	مُتَعَلِّمُونَ	ئوقۇغۇچىلار	17	دَوَائِرُ	ئىدارىلار
8	اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ	ئەرەب تىلى	18	اَلْحُكُومَةُ	ھۆكۈمەت (سوۋېت)
9	فَرَاغِيَّةٌ	ئىشتىن سىرتقى	19	دَوَائِرُ الْحُكُومِيَّةِ	ھۆكۈمەت ئىدارىلىرى
10	مُوَظَّفٌ	خىزمەتچى	20	وَحْدَةٌ	ئورۇن (ئىدارە)

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com

21 وَحَدَاتٌ	ئورۇنلار	24 كَمْ	قانچە
22 أُخْرَى	باشقا	25 مِنْ	دىن، تىن
23 يُوجَدُ	بار	26 أَيْنَ	قەيەردە

أَلنَّصُّ تېكست

نَحْنُ مُدَرِّسُونَ فِي مَعْهَدِ الْمُعَلِّمِينَ بِكَاشْغَرْ. وَهَذَا الرَّفِيقُ أَيْضًا مُدَرِّسٌ فِي مَعْهَدِنَا. نَتَعَلَّمُ الْآنَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فِي الْمَدْرَسَةِ الْفَرَاغِيَّةِ لِلْمُوَظَّفِينَ بِكَاشْغَرْ. فِي هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ فَصْلَانِ لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . فِي الْفَصْلِ الْأَوَّلِ خَمْسُونَ طَالِبًا وَفِي الْفَصْلِ الثَّانِي سِتَّةٌ وَخَمْسُونَ طَالِبًا . أَنَّهُمْ قَدْ جَاؤُوا مِنَ الْمَدَارِسِ وَالْمُسْتَشْفَيَاتِ وَالدَّوَائِرِ الْحُكُومِيَّةِ وَالْوَحَدَاتِ الْأُخْرَى

إِفْتَحُوا كُتُبَكُمْ	كىتابىڭلارنى ئېچىڭلار
أَنَا أَقْرَأُ أَوَّلًا	ئەۋۋەل مەن ئوقۇپ بېرەي
إِقْرَأْ	ئوقۇڭ
إِقْرَئِي	ئوقۇڭ (م)
إِقْرَأُوا مَعِي	ماڭا ئەگىشىپ (مەن بىلەن بىللە) ئوقۇڭلار

أَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

مِنْ أَيْنَ أَنْتُمْ؟ سىزلەر قەيەردىن؟

نَحْنُ مِنْ مَعْهَدِ الْمُعَلِّمِينَ بىز پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدىن.

فِي أَيْنَ مَعْهَدُكُمْ؟ ئىنستىتۇتىڭلار نەدە؟

مَعْهَدُنَا بِكَاشِغَرَ　　ئىنستىتۇتىمىز قەشقەردە.

مَاذَا تَتَعَلَّمُونَ ؟　　نېمە ئوقۇۋاتىسىلەر؟

نَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ　　ئەرەب تىلى ئوقۇۋاتىمىز

فِي أَيْنَ تَتَعَلَّمُونَ؟　　نەدە ئوقۇۋاتىسىلەر؟

فِي الْمَدْرَسَةِ الْفَرَاغِيَّةِ لِلْمُوَظَّفِينَ　　ئىشچى خىزمەتچىلەر ئىشتىن سىرتقى مەكتىپىدە

كَمْ فَصْلًا فِيهَا لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟　　ئۇنىڭدا قانچە ئەرەب تىلى سىنىپى بار؟

يُوجَدُ فَصْلَانِ　　ئىككى سىنىپ بار

كَمْ طَالِبًا فِي فَصْلِكُمْ ؟　　سىنىپىڭلاردا قانچە ئوقۇغۇچى بار؟

فِي فَصْلِنَا خَمْسُونَ طَالِبًا　　سىنىپىمىزدا ئەللىك ئوقۇغۇچى بار

مِنْ أَيْنَ الطُّلَّابُ ؟　　ئوقۇغۇچىلار قەيەرلەردىن؟

مِنَ الْمَدَارِسِ وَالْمُسْتَشْفَيَاتِ　　ئۇلار مەكتەپ ۋە دوختۇرخانىلاردىن

هَلْ مِنَ الدَّوَائِرِ الْحُكُومِيَّةِ وَالْوَحَدَاتِ الْأُخْرَى طُلَّابٌ ؟　　ھۆكۈمەت ئىدارىلىرى ۋە باشقا ئورۇنلاردىمۇ ئوقۇغۇچىلار بارمۇ؟

نَعَمْ، يُوجَدُ　　ھەئە، بار

أَلدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ 14-دەرس

مُفْرَدَاتٌ

1 حِوَارٌ	سۆزلىشىش	4 سَنَوَاتٌ	يىللار
2 فُصُولٌ	سىنىپلار، پەسىللەر	5 رَبِيعٌ	باھار
3 سَنَةٌ	يىل، يىللىق	6 صَيْفٌ	ياز

www.uyghurkitap.com

7	خَرِيفٌ	كۈز
8	شِتَاءٌ	قىش
9	شَهْرٌ	ئاي
10	أَشْهُرٌ	ئايلار
11	يَنَايِرُ	يانۋار
12	فِبْرَايِرُ	فېۋرال
13	مَارِسُ	مارت
14	أَبْرِيلُ	ئاپرېل
15	مَايُو	ماي
16	يُونِيُو	ئىيۇن
17	يُولِيُو	ئىيۇل
18	أَغُسْطُسُ	ئاۋغۇست
19	سَبْتَمْبِرُ	سېنتەبىر
20	أُكْتُوبِرُ	ئوكتەبىر
21	نُوفَمْبِرُ	نويابىر
22	دِيسَمْبِرُ	دېكابىر
23	إِثْنَا عَشَرَ	ئون ئىككى

اَلنَّصُّ تېكست

حِوَارٌ سۆزلىشىش

كَمْ فَصْلاً فِي السَّنَةِ ؟ بىر يىل قانچە پەسىلگە بۆلىنىدۇ ؟

فِي السَّنَةِ أَرْبَعَةُ فُصُولٍ بىر يىل تۆت پەسىلگە بۆلىنىدۇ.

مَا هِيَ فُصُولُ السَّنَةِ ؟ يىلنىڭ پەسىللىرى قايسى ؟

فُصُولُ السَّنَةِ هِيَ: اَلرَّبِيعُ وَالصَّيْفُ وَالْخَرِيفُ وَالشِّتَاءُ

يىلنىڭ پەسىللىرى: باھار، ياز، كۈز، قىش.

كَمْ شَهْرًا فِي السَّنَةِ ؟ بىر يىل قانچە ئاي بولىدۇ؟

فِي السَّنَةِ إِثْنَا عَشَرَ شَهْرًا بىر يىل ئون ئىككى ئاي بولىدۇ

مَا هِيَ أَشْهُرُ السَّنَةِ ؟ يىلنىڭ ئايلىرى قايسى ؟

هِيَ : يَنَايِرُ ، فِبْرَايِرُ ، مَارِسُ ، أَبْرِيلُ ، مَايُو ، يُونِيُو ،

يُولِيُو، أَغُسْطُس، سَبْتَمْبِر، أَكْتُوبِر، نُوفَمْبِر، دِيسَمْبِر.

ئۇلار: يانۋار، فېۋرال، مارت، ئاپرېل، ماي، ئىيۇن،
ئىيۇل، ئاۋغۇست، سېنتەبر، ئوكتەبر، نويابر، دېكابر.

أَلتَّدْرِيبُ مەشق

فُصُولُ، أَشْهُرٍ، شَهْرًا، كَمْ، إِثْنَا، فِي السَّنَةِ دېگەن سۆزلەربىلەن توۋەندىكى بوشلۇقلارنى تولدۇرۇڭ.

كَمْ ـــــ فِي السَّنَةِ؟ ـــــ ـــــ فِي السَّنَةِ؟

مَاهِيَ ـــــ السَّنَةِ؟ مَاهِيَ أَشْهُرِ ـــــ

فِي السَّنَةِ ـــــ ـــــ ـــــ عَشَرَ شَهْرًا

اَلدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

	مُذَكَّرٌ	مُؤَنَّثٌ	رَقْمٌ	
1	وَاحِدٌ	وَاحِدَةٌ	١	بىر
	أَحَدٌ	إِحْدَى	١	،،
2	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ	٢	ئىككى
3	ثَلَاثٌ	ثَلَاثَةٌ	٣	ئۈچ
4	أَرْبَعٌ	أَرْبَعَةٌ	٤	تۆرت
5	خَمْسٌ	خَمْسَةٌ	٥	بەش
6	سِتٌّ	سِتَّةٌ	٦	ئالتە
7	سَبْعٌ	سَبْعَةٌ	٧	يەتتە
8	ثَمَانٍ	ثَمَانِيَةٌ	٨	سەككىز
9	تِسْعٌ	تِسْعَةٌ	٩	توققۇز
10	عَشَرٌ	عَشَرَةٌ	١٠	ئون
11	مَقَالَةٌ، مَقَالَاتٌ (ج)			ماقالا
12	لَيْلٌ، لَيَالٍ (ج)			كېچە
13	مَنْزِلٌ			ئائىلە
14	قَرَأَ			ئوقۇدى،

15	اِشْتَرَيْتُ	سېتىۋالدىم	18	أَقَمْتُ	تۇردۇم
16	كَتَبْتُ	ياردىم	19	شَاهَدْتُ	كۆردۈم
17	رَأَيْتُ	كۆردۈم	20	يَ (أنا)	مەن.

اَلنَّصُّ

لِي كِتَابٌ وَاحِدٌ وَكُرَّاسَةٌ وَاحِدَةٌ

لَكَ كِتَابَانِ اِثْنَانِ وَكُرَّاسَتَانِ اِثْنَتَانِ

اِشْتَرَيْتُ كِتَابَيْنِ اِثْنَيْنِ وَكُرَّاسَتَيْنِ اِثْنَتَيْنِ

قَرَأْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ، كَتَبْتُ أَرْبَعَ مَقَالَاتٍ

رَأَيْتُ خَمْسَةَ طُلَّابٍ وَسِتَّ طَالِبَاتٍ

أَقَمْتُ فِي الْمَنْزِلِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ

شَاهَدْتُ ثَمَانِيَ طَائِرَاتٍ وَعَشْرَ دَبَّابَاتٍ

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنى مۇناسىپ سۆزلەر بىلەن تولدۇرۇڭلار

لِي ___ وَاحِدٌ، لَكَ ___ اِثْنَانِ، ___ ___ اِثْنَتَيْنِ،

___ خَمْسَةَ ___، ___ ___ اِثْنَيْنِ، ___ سِتَّ ___،

لَكَ ___ اِثْنَتَانِ. لَهُ ___ وَاحِدَةٌ

اَلْقَوَاعِدُ

1) بىر ۋە ئىككى (وَاحِدٌ، اِثْنَانِ) «ساناق سان» بولۇپ كەلگەندە ئىسىمنىڭ «مُذَكَّر» ۋە «مُؤَنَّث» شەكلىگە ماسلىشىپ ئىسىمنىڭ كەينىگە ئۇلىنىپ كېلىدۇ. مەسىلەن: كِتَابٌ وَاحِدٌ، مَجَلَّةٌ وَاحِدَةٌ، كِتَابَانِ اِثْنَانِ، مَجَلَّتَانِ اِثْنَتَانِ.

2) ئۈچتىن ئونغىچە بولغان «ساناق سان» يۇقىرىدىكىنىڭ ئەكسىچە ئىسىم

ساننى ئالدىدا كېلىدۇ. ئىسىم كۆپلۈك بولۇپ «مُذَكَّر» بولسا سان «مُؤَنَّث»، ئىسىم «مُؤَنَّث» بولسا، سان «مُذَكَّر» شەكلىدە كېلىدۇ. ئىسىمنىڭ ئاخىرقى ھەرپى قوش زىرلىق بولىدۇ. مەسىلەن، ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ، أَرْبَعُ طَالِبَاتٍ، تِسْعَةُ عُمَّالٍ، عَشْرُ عَامِلَاتٍ.

اَلدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	مَرَّتْ	ئۆتتى	١٣	عِشْرُونَ	٢٠	يىگىرمە
٢	جَنَيْتُ	ئۈزدۈم	١٤	ثَلَاثُونَ	٣٠	ئوتتۇز
٣	إِسْتَرَحَ	دەم ئالدى	١٥	أَرْبَعُونَ	٤٠	قىرىق
٤	حَضَرَ	قاتناشتى (كەلدى)	١٦	خَمْسُونَ	٥٠	ئەللىك
٥	سَافَرَ	يول يۈردى	١٧	سِتُّونَ	٦٠	ئاتمىش
٦	تَنَاوَلَتْ	يېدى	١٨	سَبْعُونَ	٧٠	يەتمىش
٧	تُفَّاحَةٌ	ئالما	١٩	ثَمَانُونَ	٨٠	سەكسەن
٨	حَطِيرَةٌ	قوغان	٢	تِسْعُونَ	٩٠	توقسان
٩	بَقَرَةٌ	كالا (شەنى)	٢١	مِائَةٌ	١٠٠	يۈز
١٠	تِلْمِيذٌ	ئوقۇغۇچى	٢٢	مِئَتَانِ	٢٠٠	ئىككى يۈز
١١	خَوخٌ	شاپتۇل	٢٣	ثَلَاثُمِائَةٍ	٣٠٠	ئۈچ يۈز
١٢	قِرْدَةٌ	مايمۇن	٢٤	أَرْبَعُمِائَةٍ	٤٠٠	تۆت يۈز

اَلنَّصُّ

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مَرَّتْ إِحْدَى عَشْرَةَ سَيَّارَةً

بِالْمَدْرَسَةِ إِثْنَتَا عَشْرَةَ غُرْفَةً

بِالْحُجْرَةِ إِثْنَا عَشَرَ كُرْسِيًّا

جَاءَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا

إِشْتَرَيْتُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ تُفَّاحَةً

بِالْحُجْرَةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ طَاوِلَةً

تَنَاوَلْتُ سَبْعَةَ عَشَرَ خُوخًا

شَاهَدْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ قِرْدَةً

حَضَرَ وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا

فِي الْفَصْلِ ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا

إِسْتَرَحْتُ أَرْبَعَةً وَعِشْرُونَ يَوْمًا

عِنْدِي تِسْعَةٌ وَثَلَاثُونَ كِتَابًا

إِشْتَرَيْتُ تِسْعَةً وَأَرْبَعِينَ دَفْتَرًا

اَلتَّمْرِينُ

كَمْ كِتَابًا لَكَ؟ — سىزنىڭ نەچچە كىتابىڭىز بار؟

لِي كِتَابٌ وَاحِدٌ. — مېنىڭ بىر كىتابىم بار

كَمْ كِتَابًا إِشْتَرَيْتَ؟ — نەچچە كىتاپ سېتىۋالدىڭىز؟

إِشْتَرَيْتُ كِتَابَيْنِ إِثْنَيْنِ. — ئىككى كىتاپ سېتىۋالدىم

كَمْ طَالِبًا رَأَيْتَ؟ — نەچچە ئوقۇغۇچىنى كۆردىڭىز؟

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا. — ئون بىر ئوقۇغۇچىنى كۆردۈم.

كَمْ كِتَابًا قَرَأْتَ ؟ — نەچچە كىتاب ئوقۇدىڭىز؟

قَرَأْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ . — ئۈچ كىتاب ئوقۇدۇم .

كَمْ يَوْمًا أَقَمْتَ فِي الْمَنْزِلِ؟ — ئۆيدە نەچچە كۈن تۇردىڭىز؟

أَقَمْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ — يەتتە كۈن تۇردۇم

كَمْ غُرْفَةً بِالْمَدْرَسَةِ ؟ — مەكتەپتە نەچچە ئۆي بار؟

بِالْمَدْرَسَةِ إِثْنَا عَشَرَةَ غُرْفَةً . — مەكتەپتە ئون ئىككى ئۆي بار .

كَمْ تُفَّاحَةً إِشْتَرَيْتَ ؟ — نەچچە ئالما سېتىۋالدىڭىز؟

إِشْتَرَيْتُ خَمْسَ عَشَرَةَ تُفَّاحَةً . — ئون بەش ئالما سېتىۋالدىم .

مْ لَيْلَةً سَافَرَتْ السَّائِقِ ؟ — بۇ شوپۇر نەچچە كېچە يول يۈردى ؟

سَافَرْتُ عَشَرَةَ لَيْلَةً . — ئون ئالتە كېچە يول يۈردى .

كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ ؟ — سىزدە نەچچە كىتاب بار ؟

عِنْدِي ثَمَانِيَةٌ وَثَلَاثُونَ كِتَابًا . — مەندە ئوتتۇز سەككىز كىتاب بار .

كَمْ تُفَّاحَةً جَنَيْتَ؟ — نەچچە ئالما ئۈزدىڭىز ؟

جَنَيْتُ تِسْعًا وَأَرْبَعِينَ تُفَّاحَةً — قىرىق توققۇز ئالما ئۈزدۈم .

اَلْقَوَاعِدُ

1) «عَشَرَ» ئون بىردىن ئون توققۇزغىچە بولغان ئىككى خانىلىق سانلار بىلەن سانالغان ئىسىم مُؤَنَّثْ بولسا، ئاخىرىغا «ة» قوشۇلۇپ «عَشَرَة» بولۇپ كېلىدۇ .

مەسىلەن، فِي الْغُرْفَةِ ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا وَأَرْبَعَ عَشَرَةَ طَالِبَةً .

4) 13 تىن 19 غىچە، 23 تىن 29 غىچە، 33 تىن 39 غىچە، 43 تىن 49 غىچە تا 99 غىچە بولغان ئىككى خانىلىق سانلارنىڭ بىرلىرىنى سانالغۇچى ئىسىم مۇئەننەس بولسا!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بىرلىرىنى «مۇئەننەس»، ئىسىم مۇئەننەس بولسا بىرلىرىنى «مۇزەككەر» دېيىدۇ.

مەسىلەن: جَنَيْتُ خَمْسَ عَشَرَةَ تُفَّاحَةً وَسِتَّةَ عَشَرَ خَوْخًا . عِنْدِي تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا وَسِتٌّ وَثَلَاثُونَ كُرَّاسَةً . رَأَيْتُ سَبْعَةً وَأَرْبَعِينَ عَامِلًا وَخَمْسًا وَخَمْسِينَ فَلَّاحَةً .

5) 11 دىن 99 غىچە بولغان سانلار بىلەن سانالغان ئىسىملار بىرلىك شەكىلدە بولۇپ ئاخىرى قوش زەبەرلىك كېلىدۇ.

مەسىلەن: أَحَدَ عَشَرَ كُرْسِيًّا ، تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ طَالِبًا .

6) يىگىرمە، ئوتتۇز، قىرىق تا ...... يۈز، ئىككى يۈز، ئۈچ يۈز ...... مىڭ ۋە مىليون قاتارلىق ئونلۇق سانلار «مُذَكَّر، مُؤَنَّث» ئايرىمىسى بولمايدۇ. يىگىرمىدىن يۇقىرى سانلارنى ئوقۇشتا ۋە خەت بىلەن يېزىشتا ھەر بىر خانە ئارىلىقىغا «وَ» قوشۇلىدۇ.

مەسىلەن: وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ ، إِثْنَانِ وَثَلَاثُونَ . ثَلَاثَةٌ وَأَرْبَعُونَ أَرْبَعَةٌ وَخَمْسُونَ . مِئَةٌ وَوَاحِدٌ . مِئَةٌ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ ، مِئَةٌ وَوَاحِدٌ وَسِتُّونَ . ثَلَاثُمِئَةٍ وَأَرْبَعَةٌ وَسَبْعُونَ .

أَلدَّرْسُ السَّابِعُ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	يَوْمٌ ، أَيَّامٌ	كۈن، كۈنلەر	٤	أَسَابِيعُ	ھەپتىلەر
٢	اَلْيَوْمَ	بۈگۈن	٥	أَيٌّ	قايسى
٣	أُسْبُوعٌ	ھەپتە	٦	نَهَارٌ	كۈندۈز

٧	أحد	يەكشەنبە	١١	جمعة	جۈمە
٨	إِثْنَيْنِ	دۈشەنبە	١٣	سَبْتٌ	شەنبە
٩	ثَلَاثَاءُ	سەشەنبە	١٤	سَاعَةٌ	سائەت
١٠	أَرْبِعَاءُ	چارشەنبە	١٥	دَقِيقَةٌ	مىنوت
١١	خَمِيسٌ	پەيشەنبە	١٦	ثَانِيَةٌ	سېكونت

اَلنَّصُّ

فِي الشَّهْرِ أَرْبَعَةُ أَسَابِيعَ . فِي الْأُسْبُوعِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ ، وَهِيَ الْأَحَدُ وَالْإِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَاءُ وَالْأَرْبِعَاءُ وَالْخَمِيسُ وَالْجُمْعَةُ وَالسَّبْتُ . فِي الْيَوْمِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ سَاعَةً ، ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَاعَةً مِنْهَا فِي النَّهَارِ ، وَإِحْدَى عَشْرَةَ سَاعَةً مِنْهَا فِي اللَّيْلِ . فِي السَّاعَةِ سِتُّونَ دَقِيقَةً . فِي الدَّقِيقَةِ سِتُّونَ ثَانِيَةً

اَلتَّمْرِينُ

كَمْ يَوْمًا فِي الشَّهْرِ ؟ بىر ئايدا قانچە كۈن ؟

فِي الشَّهْرِ ثَلَاثُونَ يَوْمًا . بىر ئايدا ئوتتۇز كۈن .

كَمْ أُسْبُوعًا فِي الشَّهْرِ ؟ بىر ئايدا نەچچە ھەپتە ؟

فِي الشَّهْرِ أَرْبَعَةُ أَسَابِيعَ بىر ئايدا تۆرت ھەپتە

كَمْ يَوْمًا فِي الْأُسْبُوعِ ؟ بىر ھەپتە قانچە كۈن ؟

فِي الْأُسْبُوعِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ بىر ھەپتە يەتتە كۈن

فِي أَيِّ يَوْمٍ مِنَ الْأُسْبُوعِ نَحْنُ الْيَوْمَ ؟ بۈگۈن ھەپتىنىڭ قايسى كۈنى ؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

نَحْنُ الْيَوْمَ فِي يَوْمِ الْ { إِثْنَيْنِ / سَبْتِ .	بۈگۈن { دۈشەنبە / شەنبە
كَمْ سَاعَةً فِي الْيَوْمِ ؟	بىر كۈن قانچە سائەت ؟
فِي الْيَوْمِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ سَاعَةً .	بىر كۈن يىگىرمە تۆرت سائەت
كَمْ سَاعَةً فِي النَّهَارِ ؟	كۈندۈز قانچە سائەت ؟
فِي النَّهَارِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَاعَةً .	كۈندۈزى ئون ئۈچ سائەت
كَمْ سَاعَةً فِي اللَّيْلِ ؟	كېچە قانچە سائەت ؟
فِي اللَّيْلِ إِحْدَى عَشْرَةَ سَاعَةً	كېچىدە ئون بىر سائەت
كَمْ دَقِيقَةً فِي السَّاعَةِ ؟	بىر سائەت قانچە مىنۇت ؟
فِي السَّاعَةِ سِتُّونَ دَقِيقَةً .	بىر سائەت ئاتمىش مىنۇت
كَمْ ثَانِيَةً فِي الدَّقِيقَةِ ؟	بىر مىنۇت قانچە سېكۇنت ؟
فِي الدَّقِيقَةِ سِتُّونَ ثَانِيَةً	

اَلدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أَوَّلٌ ، أَلْأَوَّلُ	بىرىنچى	٦	سَادِسٌ ، أَلسَّادِسُ	ئالتىنچى
٢	ثَانٍ ، أَلثَّانِي	ئىككىنچى	٧	سَابِعٌ ، أَلسَّابِعُ	يەتتىنچى
٣	ثَالِثٌ ، أَلثَّالِثُ	ئۈچىنچى	٨	ثَامِنٌ ، أَلثَّامِنُ	سەككىزىنچى
٤	رَابِعٌ ، أَلرَّابِعُ	تۆرتىنچى	٩	تَاسِعٌ ، أَلتَّاسِعُ	توققۇزىنچى
٥	خَامِسٌ ، أَلْخَامِسُ	بەشىنچى	١٠	عَاشِرٌ ، أَلْعَاشِرُ	ئونىنچى

١١	أَدْخُلُ	كىرىمەن	١٩	ظُهْرٌ	چۈش ۋاقتى
١٢	تَدْخُلُ	كىرىسىز	٢٠	مَتَى	قاچان
١٣	إِلَّا	كەم	٢١	وَصَلْنَا	يېتىپ كەلدۇق
١٤	رُبْعٌ	چارەك ($\frac{1}{4}$)	٢٢	وَصَلْتُمْ	يېتىپ كەلدىڭلار
١٥	نِصْفٌ	يېرىم ($\frac{1}{2}$)	٢٣	عَامٌ	يىل
١٦	صَبَاحٌ	ئەتىگەن	٢٤	إِلَى	غا، گە
١٧	مَسَاءٌ	كەچ	٢٥	تُشِيرُ	كۆرسەتمەكتە
١٨	عَشَاءٌ	ئاخشام			

اَلنَّصُّ

هُوَ طَالِبٌ فِي السَّنَةِ الْأُولَى ، أَنَا طَالِبٌ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ
أَدْخُلُ الْمَدْرَسَةَ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ إِلَّا رُبْعًا فِي الصَّبَاحِ ،
وَأَخْرُجُ مِنْهَا فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ .

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى تَدْخُلُ الْمَدْرَسَةَ ؟ مەكتەپكە قاچان كىرىسىز؟

أَدْخُلُ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ إِلَّا رُبْعًا فِي الصَّبَاحِ . ئەتىگەن سائەت چارەك كەم سەككىزدە كىرىمەن

مَتَى تَخْرُجُ مِنْهَا ؟ مەكتەپتىن قاچان چىقىسىز؟

أَخْرُجُ مِنْهَا فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ . چۈشتىن كېيىن سائەت تۆرتتە چىقىمەن .

كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ ؟ ھازىر سائەت نەچچە بولدى؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

أَلسَّاعَةُ الْآنَ	اَلتَّاسِعَةُ وَالدَّقِيقَةُ الْخَامِسَةُ	ھازىر سائەت	9 دىن 5 مىنۇت ئۆتتى
	اَلْعَاشِرَةُ وَخَمْسُ دَقَائِقَ		10 دىن 5 مىنۇت ئۆتتى
	اَلسَّابِعَةُ وَخَمْسَ عَشْرَةَ دَقِيقَةً		7 دىن 15 مىنۇت ئۆتتى
	سَادِسَةٌ وَخَمْسٌ وَعِشْرُونَ دَقِيقَةً .		6 دىن 25 مىنۇت ئۆتتى
	خَامِسَةٌ وَنِصْفٌ .		بەش يېرىم بولدى
	أَرْبَعَةٌ إِلَّا رُبْعٌ .		4 كە چارەك كەم
	ثَالِثَةٌ إِلَّا خَمْسَ دَقَائِقَ .		3 كە 5 مىنۇت قالدى

كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ ؟ ھازىر سائەت نەچچە بولدى؟

اَلسَّاعَةُ الْآنَ تُشِيرُ إِلَى الثَّانِيَةِ وَالنِّصْفِ . ھازىر سائەت 2 يېرىمنى كۆرسىتىۋاتىدۇ

كَمْ سَاعَتُكَ الْآنَ ؟ ھازىر سائىتىڭىز قانچە بولدى؟

سَاعَتِي الْآنَ تُشِيرُ إِلَى التَّاسِعَةِ وَالدَّقِيقَةِ الْعَاشِرَةِ . ھازىر سائىتىم 9 دىن 10 مىنۇتنى كۆرسىتىۋاتىدۇ

مَتَى وَصَلْتُمْ إِلَى الْكَاشْغَرِ ؟ قەشقەرگە قاچان يېتىپ كەلدىڭلار؟

وَصَلْنَا فِي الْيَوْمِ الْخَامِسِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ مَايُو . 25-ماي كۈنى يېتىپ كەلدۇق

فِي أَيِّ يَوْمٍ مِنَ الشَّهْرِ نَحْنُ الْيَوْمَ ؟ بۈگۈن ئاينىڭ قانچىسى؟

نَحْنُ الْيَوْمَ فِي الثَّالِثِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ أُكْتُوبِرِ عَامَ أَلْفٍ وَتِسْعِمِئَةٍ وَتِسْعَةٍ وَسَبْعِينَ

بۈگۈن 1979-يىلى 23-ئۆكتەبىر كۈنى

أَلْقَاعِدَةُ

دەرىجە سانلار ئىسىمنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كېلىدۇ. ئىسىم «مُؤَنَّثٌ» بولسا دەرىجە سانىنىڭ ئاخىرىغا «ة» قوشۇلىدۇ. مەسىلەن: أَلْبَابُ الثَّالِثُ، أَلْفِرْقَةُ الثَّالِثَةُ. پەقەت «أَوَّلُ» «مُؤَنَّثٌ» شەكلىنى ئالغاندا ئاخىرىغا «ى» قوشۇلىدۇ. مەسىلەن: أَلْفِرْقَةُ الْأُولَى

اَلدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	قَرَأَ	} ئوقودی	٦	رَفَعَ	} گونه‌ردی
٢	قَرَأَتْ (م)		٧	رَفَعَتْ (م)	
٣	حَصَدَ	} ئوردی	٨	جُنْدِيٌّ	} ئه‌سکه‌ر
٤	حَصَدَتْ (م)		٩	جُنْدِيَّةٌ (م)	
٥	أَخَذَتْ	ئالدىم	١٠	قَمْحٌ	بوغداي

اَلنَّصُّ

١
قَرَأَ طَالِبٌ كِتَابًا | قَرَأَتْ طَالِبَةٌ كِتَابًا
حَصَدَ فَلَّاحٌ قَمْحًا | حَصَدَتْ فَلَّاحَةٌ قَمْحًا
رَفَعَ جُنْدِيٌّ عَلَمًا | رَفَعَتْ جُنْدِيَّةٌ عَلَمًا

٢
قَرَأَ الطَّالِبُ كِتَابًا | قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ كِتَابًا
حَصَدَ الْفَلَّاحُ قَمْحًا | حَصَدَتِ الْفَلَّاحَةُ قَمْحًا
رَفَعَ الْجُنْدِيُّ عَلَمًا | رَفَعَتِ الْجُنْدِيَّةُ عَلَمًا

٣
قَرَأَ الطَّالِبُ الْكِتَابَ | قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ الْكِتَابَ
حَصَدَ الْفَلَّاحُ الْقَمْحَ | حَصَدَتِ الْفَلَّاحَةُ الْقَمْحَ
رَفَعَ الْجُنْدِيُّ الْعَلَمَ | رَفَعَتِ الْجُنْدِيَّةُ الْعَلَمَ

٤
قَرَأْتُ الْكِتَابَ | رَفَعْتُ الْعَلَمَ
حَصَدْتُ الْقَمْحَ | أَخَذْتُ الْقَلَمَ

اَلتَّمْرِينُ

ضَعْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً فِي كُلِّ مَكَانٍ خَالٍ فِيمَا يَأْتِي :

مۇۋاپىق سۆزلەر بىلەن تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنى تولدۇرۇڭ :

قَرَأَ ــــ كِتَابًا
حَصَدَتْ ــــ قَمْحًا
رَفَعَ الجُنْدِيُّ ــــ

قَرَأَتِ الـ ــــ الـ ــــ
حَصَدَ الـ ــــ الـ ــــ
رَفَعَتِ الـ ــــ الـ ــــ

ــــ ــــ الكِتَابَ
ــــ ــــ العَلَمَ
ــــ ــــ قَمْحًا

ــــ الـ ــــ كِتَابًا
ــــ الـ ــــ عَلَمًا
ــــ الـ ــــ قَمْحًا

اَلدَّرْسُ العِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	كَتَبَ	يازدى	٣	كَتَبُوا (ج)	يازدى (ئۇلار)
٢	كَتَبَتْ (م)	يازدى	٤	كَتَبْنَ (م، ج)	يازدى (ئۇلار)
٥	كَتَبْتَ	يازدىڭىز	٦	كَتَبْتُمْ (ج)	يازدىڭىزلار
٧	كَتَبْتِ (م)	يازدىڭىز	٨	كَتَبْتُنَّ (م، ج)	يازدىڭىزلار
٩	كَتَبْتُ	يازدىم	١٠	كَتَبْنَا (ج)	يازدۇق
١١	لَبِسَ	كەيدى	١٢	لَبِسُوا (ج)	كەيدى (ئۇلار)
١٣	لَبِسَتْ (م)	كەيدى	١٤	لَبِسْنَ (ج)	كەيدى (ئۇلار)
١٥	لَبِسْتَ		١٦	لَبِسْتُمْ (ج)	كەيدىڭىزلار

١٧	لَبِسْتِ (م)	كەيدىڭىز	١٨	لَبِسْتُنَّ (م)	كەيدىڭىزلار
١٩	لَبِسْتُ	كەيدىم	٢٠	لَبِسْنَا	كەيدۇق
٢١	لَعِبُوا	ئوينىدى (ئولار)	٢٢	لَعِبْتُنَّ (م)	ئوينىدىڭىزلار
٢٣	لَعِبْنَا	ئوينىدۇق	٢٤	كُرَّةٌ	توپ

اَلنَّصُّ

فَعَلَ

هُوَ كَتَبَ الدَّرْسَ
أَنْتَ كَتَبْتَ الدَّرْسَ
أَنَا كَتَبْتُ الدَّرْسَ

فَعِلَ

هُوَ لَبِسَ الْحِذَاءَ
أَنْتَ لَبِسْتَ الْحِذَاءَ
أَنَا لَبِسْتُ الْحِذَاءَ

هُمْ كَتَبُوا الدَّرْسَ
أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ الدَّرْسَ
نَحْنُ كَتَبْنَا الدَّرْسَ

هُمْ لَعِبُوا الْكُرَةَ
أَنْتُنَّ لَعِبْتُنَّ الْكُرَةَ
نَحْنُ لَعِبْنَا الْكُرَةَ

هِيَ كَتَبَتِ الدَّرْسَ
أَنْتِ كَتَبْتِ الدَّرْسَ
هُنَّ كَتَبْنَ الدَّرْسَ
أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ الدَّرْسَ

هِيَ لَبِسَتِ الْحِذَاءَ
أَنْتِ لَبِسْتِ الْحِذَاءَ
هُنَّ لَبِسْنَ الْحِذَاءَ
أَنْتُنَّ لَبِسْتُنَّ الْحِذَاءَ

أَلتَّدْرِيبُ مەشق

تۆۋەندىكى سۆزلەرنى ئۈچ شەخسى بىلەن تۈرلەڭلار:

قَرَأَ	حَصَدَ	رَفَعَ	أَخَذَ
وَصَلَ	دَخَلَ	حَضَرَ	جَنَى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

اَلدَّرْسُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أَبٌ	ئاتا، دادا	٩	قُمْتُ	قوپتۇم
٢	أُمٌّ	ئانا	١٠	أَكَلْتُ	يېدىم
٣	مَعَ	بىلەن	١١	أَدَّيْتُ	ئورۇنلىدىم
٤	رَادِيُو	رادىئو	١٢	ذَهَبْتُ	باردىم، كەتتىم
٥	بَاكِرًا	بالدۇر	١٣	فَهِمْتُ	چۈشەندىم
٦	فُطُورٌ	ئەتىگەنلىك تاماق	١٤	عُدْتُ	قايتتىم، قايتىپ كەلدىم
٧	مَلَابِسُ	كىيىم-كېچەك	١٥	إِسْتَمَعْتُ	ئاڭلىدىم
٨	وَاجِبٌ	تاپشۇرۇق			

اَلنَّصُّ

قُمْتُ مِنَ النَّوْمِ بَاكِرًا، لَبِسْتُ مَلَابِسِي، إِسْتَمَعْتُ الرَّادِيُو، أَكَلْتُ الْفُطُورَ مَعَ أَبِي وَأُمِّي، أَدَّيْتُ الْوَاجِبَ، ذَهَبْتُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ، أَخَذْتُ الدَّرْسَ، فَهِمْتُ الدَّرْسَ، عُدْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ.

هَلْ أَدَّيْتَ الْوَاجِبَ؟ تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭىزمۇ؟

نَعَمْ، أَدَّيْتُ. ئورۇندىدىم.

هَلْ أَدَّيْتُمُ الْوَاجِبَ؟ تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭلارمۇ؟

نَعَمْ أَدَّيْنَا. ھەئە ئورۇندىدۇق

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى قُمْتَ مِنَ النَّوْمِ ؟ ئورنىڭىزدىن قاچان قوپتىڭىز ؟

قُمْتُ بَاكِرًا — سەھەر تۇردۇم

هَلْ أَكَلْتَ الْفُطُورَ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماق يېدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، أَكَلْتُ . — ھەئە، يېدىم .

مَعَ مَنْ أَكَلْتَ الْفُطُورَ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماقنى كىم بىلەن يېدىڭىز ؟

أَكَلْتُ مَعَ أَبِي وَأُمِّي . — ئاتا - ئانام بىلەن يېدىم .

هَلْ أَدَّيْتَ الْوَاجِبَ ؟ — تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، أَدَّيْتُ . — ھەئە، ئورۇندىدىم .

هَلْ أَخَذْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرس ئالدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، أَخَذْتُ — ھەئە ئالدىم .

هَلْ فَهِمْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى چۈشەندىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ فَهِمْتُ — ھەئە چۈشەندىم

لَا ، مَا فَهِمْتُ — ياق ، چۈشەنمىدىم

اَلدَّرْسُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	جَرْسٌ	قوڭغۇراق، زىل	٤	حَدِيقَةٌ	باغچا
٢	دَقَّ	چېلىش	٥	شَعْبٌ	خەلق
٣	قَبْلَ	ئىلگىرى، بۇرۇن	٦	جَيِّدًا	ياخشى

كىتاب تورى ئۇيغۇر
www.uyghurkitap.com

٧	مَاضِيَ	ئۆتكەن	١١	طَعَامُ الْإِفْطَارِ	ئەتىگەنلىك تاماق
٨	دُبٌّ	ئېيىق	١٢	رَجَعْتُ	قايتتىم
٩	طَاؤُسٌ	تاۋۇز	١٣	خَرَجْتُ	چىقتىم
١٠	فِيلٌ	پىل	١٤	رَافَقَ	ھەمراھ بولدى

اَلنَّصُّ

أَكَلْتُ طَعَامَ الْإِفْطَارِ فِي الصَّبَاحِ ، إِسْتَمَعْتُ دَرْسَ الْمُعَلِّمِ قَبْلَ الظُّهْرِ ، فَهِمْتُ الدَّرْسَ جَيِّدًا ، رَجَعْتُ إِلَى مَنْزِلِي بَعْدَ الظُّهْرِ . دَخَلْتُ حَدِيقَةَ الشَّعْبِ يَوْمَ الْأَحَدِ الْمَاضِي ، رَافَقَ صَدِيقِي مَعِي . شَاهَدْتُ الْقِرَدَةَ وَالدُّبَّ وَالْفِيلَ وَالطَّاوُسَ فِي الْحَدِيقَةِ، خَرَجْتُ مِنْهَا قَبْلَ دَقِّ الْجَرَسِ

أَأَدْخُلُ ؟	كىرەيمۇ ؟
أُدْخُلْ بِالسُّرْعَةِ	تېز كىرىڭ
إِجْلِسْ !	ئولتۇرۇڭ !
خُذْ مَكَانَكَ !	ئورۇن تېپىڭ !
سَأَشْرَحُ الدَّرْسَ الْجَدِيدَ .	ھازىر يېڭى دەرس ئۆتىمەن

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى أَكَلْتَ طَعَامَ الْإِفْطَارِ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماقنى قاچان يېدىڭىز؟

أَكَلْتُ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا . — ئەتىگەن سائەت يەتتىدە يېدىم

هَلْ إِسْتَمَعْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى ئاڭلىدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، إِسْتَمَعْتُ — ھەئە، ئاڭلىدىم.

هَلْ فَهِمْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

نَعَمْ، فَهِمْتُ   ھەئە، چۈشەندىم.

(لَا، مَا فَهِمْتُ)   (ياق، چۈشەنمىدىم)

كَيْفَ فَهِمْتَ؟   قانداغراق چۈشەندىڭىز؟

فَهِمْتُ جَيِّدًا!   ياخشى چۈشەندىم.

هَلْ دَخَلْتَ الْحَدِيقَةَ؟ باغچىغا كىردىڭىزمۇ؟

نَعَمْ، دَخَلْتُهَا   ھەئە، كىردىم.

مَتَى دَخَلْتَهَا؟   قاچان كىردىڭىز؟

دَخَلْتُهَا يَوْمَ الْأَحَدِ الْمَاضِي. ئۆتكەن يەكشەنبە كۈنى كىردىم

مَنْ رَافَقَ مَعَكَ؟   سىزگە كىم ھەمراھ بولدى؟

رَافَقَ صَدِيقِي مَعِي   ماڭا دوستۇم ھەمراھ بولدى.

مَاذَا شَاهَدْتَ فِي الْحَدِيقَةِ؟ باغچىدا نېمىلەرنى كۆردىڭىز؟

شَاهَدْتُ الْقِرَدَةَ وَالدُّبَّ وَالْفِيلَ وَالطَّاوُسَ.

مايمۇن، ئېيىق، پىل، تووزنى كۆردۈم.

مَتَى خَرَجْتَ مِنَ الْحَدِيقَةِ؟   باغچىدىن قاچان چىقتىڭىز؟

خَرَجْتُ قَبْلَ دَقِّ الْجَرَسِ.   زىل چېلىنىشتىن بۇرۇن چىقتىم

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١ اَلَّذِي، اَلَّتِي (م)	غان، قان، گەن، كەن	٣ لِمَاذَا	نېمە ئۈچۈن
٢ لَمَّا	...غاندا	٤ حِينَ	پەيت، پەيتتە

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى

٥	عَنْ	دىن، تىن، گە، كە
٦	ه، ە (هو)	ئۇنى، ئۇنىڭ
٧	بِ...	دە، دا...... بىلەن
٨	فَـ	...لا ... دى / ئاندىن، ئەمسە
٩	هُمَا	ئۇ (ئىككىسى)
١٠	قُوتٌ	ئوزۇق، يېمەك
١١	إِفْتَرَسَ	تۇتۇۋالدى
١٢	أَكَلَ	يېيىش
١٣	آخَرُ	باشقا بىر
١٤	قِتَالٌ	سوقۇش، سوقۇشۇش
١٥	إِشْتِغَالٌ	شۇغۇللىنىش
١٦	تَوَجَّهَ	كەتتى، ماڭدى
١٧	أَسَدٌ	شىر
١٨	حَمَلٌ	ئاقلان، قوزا
١٩	ذِئْبٌ	بۆرە
٢٠	شَجَرَةٌ	دەرەخ
٢١	يَطْلُبُ	ئىزدەيدۇ / ئىزدەپ
٢٢	صَادَفَ	ئۇچراتتى
٢٣	خَرَجَ	چىقتى
٢٤	أَرَادَ	ماقچى بولدى
٢٥	فَرَّ	قاچتى
٢٦	شَغَلَ	دەخلە قىلدى
٢٧	فَعَلَ	قىلدى
٢٨	خَطِفَ	ئىلىۋالدى

اَلنَّصُّ

خَرَجَ أَسَدٌ يَوْمًا يَطْلُبُ قُوتًا، وَصَادَفَ حَمَلًا تَحْتَ شَجَرَةٍ فَافْتَرَسَهُ، وَلَمَّا أَرَادَ أَكْلَهُ، جَاءَ أَسَدٌ آخَرُ فَتَوَجَّهَ إِلَى قِتَالِهِ، وَحِينَ إِشْتِغَالِهِمَا بِالْقِتَالِ، جَاءَ ذِئْبٌ فَخَطِفَ الْحَمَلَ وَفَرَّ بِهِ.

أَلتَّمْرِينُ

أُكْتُبْ جَوَابًا لِكُلِّ سُؤَالٍ فِيمَا يَأْتِي

تۆۋەندىكى ھەر بىر سوئالغا جاۋاب يېزىڭ.

(١) لِمَاذَا خَرَجَ الأَسَدُ ؟ ________

(٢) مَا الَّذِي صَادَفَهُ؟ ________

(٣) مَا الَّذِي خَطِفَ الْحَمَلَ؟ ________

(٤) مَاذَا أَشْغَلَ الأَسَدَ عَنْ أَكْلِ الْحَمَلِ؟ ________

(٥) مَاذَا فَعَلَ الأَسَدَانِ ؟ ________

(٦) مَتَى خَطِفَ الذِّئْبُ الْحَمَلَ ؟ ________

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أُسْرَةٌ	ئائىلە	١٢	مَدِينَةٌ	شەھەر
٢	فَرْدٌ	كىشى	١٣	جَامِعَةٌ	ئونىۋېرسىتت
٣	أَفْرَادٌ	كىشىلەر	١٤	دِرَاسَةٌ	ئوقۇش ئۆگىنىش
٤	أُخْتٌ	ھەمشىرە	١٥	شِيجَانغ (سىنكيانغ)	شىنجاڭ
٥	صَغِيرَةٌ	كىچىك	١٦	يَعْمَلُ	ئىشلەيدۇ
٦	مَصْنَعٌ	زاۋۇت	١٧	تَعْمَلُ (م)	ئىشلەيدۇ ئىشلەۋاتىدۇ
٧	سَمَادٌ	ئوغۇت	١٨	تَتَعَلَّمُ	ئوقۇيدۇ ئۆگىنىۋاتىسىز
٨	أَسْمِدَةٌ	ئوغۇت(لار)	١٩	أَتَعَلَّمُ	ئوقۇيمەن
٩	عِيَادَةٌ	تىببىي پونكىت	٢٠	أَذْهَبُ	بارىمەن
١	إِبْتِدَائِيَّةٌ	باشلانغۇچ	٢١	إِنْتِهَاءٌ	تۈگۈتۈش
١١	مُتَوَسِّطَةٌ	ئوتتۇرا	٢٢	سَوْفَ	...غۇسى

uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورى

اَلنَّصُّ

فِي أُسْرَتِي أَرْبَعَةُ أَفْرَادٍ. هُمْ أَبِي وَأُمِّي وَأُخْتِيَ الصَّغِيرَةُ وَأَنَا. يَعْمَلُ أَبِي فِي مَصْنَعِ الْأَسْمِدَةِ، وَتَعْمَلُ أُمِّي فِي عِيَادَةِ الْمَصْنَعِ، وَتَتَعَلَّمُ أُخْتِي الصَّغِيرَةُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْإِبْتِدَائِيَّةِ، وَأَنَا أَتَعَلَّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ الْأُولَى بِمَدِينَةِ كَاشْغَرْ. سَوْفَ أَذْهَبُ إِلَى جَامِعَةِ شِينْجِيَانْغ بَعْدَ إِنْهَاءِ دِرَاسَتِي فِي هٰذِهِ الْمَدْرَسَةِ.

تَعَالَ !	كېلىڭ !
تَفَضَّلْ وَتَعَالَ	كەلسىلە
تَعَالَ (تَعَالَيْ م) إِلَى السَّبُّورَةِ !	داسكىغا چىقىڭ !
أُكْتُبْ !	يېزىڭ !
أُنْظُرُوا إِلَى السَّبُّورَةِ !	داسكىغا قاراڭلار !
أُنْظُرْ !	قاراڭ !

اَلتَّمْرِينُ

كَمْ فَرْدًا فِي أُسْرَتِكَ ؟ — ئائىلىڭىزدە قانچە كىشى بار؟

فِي أُسْرَتِي أَرْبَعَةُ أَفْرَادٍ. — ئائىلەمدە تۆت كىشى بار

مَنْ هُمْ ؟ — ئۇلار كىم؟

هُمْ أَبِي وَأُمِّي وَأُخْتِيَ الصَّغِيرَةُ وَأَنَا. — ئۇلار دادام، ئانام، سىڭلىم ۋە مەن.

فِي أَيْنَ يَعْمَلُ أَبُوكَ ؟ — دادىڭىز قەيەردە ئىشلەيدۇ؟

يَعْمَلُ أَبِي فِي مَصْنَعِ الْأَسْمِدَةِ — دادام ئوغۇت زاۋۇتىدا ئىشلەيدۇ.

فِي أَيْنَ تَعْمَلُ أُمُّكَ ؟ — ئانىڭىز قەيەردە ئىشلەيدۇ؟

أُمِّي تَعْمَلُ فِي عِيَادَةِ الْمَصْنَعِ — ئانام زاۋۇتنىڭ تىببىي پونكىتىدا ئىشلەيدۇ

فِي أَيْنَ تَتَعَلَّمُ أُخْتُكَ الصَّغِيرَةُ ؟ — سىڭلىڭىز قەيەردە ئوقۇيدۇ ؟

تَتَعَلَّمُ أُخْتِي الصَّغِيرَةُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْإِبْتِدَائِيَّةِ الْأُولَى. — سىڭلىم ١. باشلانغۇچ

مەكتەپتە ئوقۇيدۇ

وَأَنْتَ ؟ — سىز چۇ ؟

أَنَا أَتَعَلَّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ الثَّانِيَةِ بِكَاشْغَرْ — مەن قەشقەر

ئىككىنچى ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇيمەن

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	كُلٌّ	ھەممە، ھەربىر	١١	بَعْضٌ	بەزى
٢	يَدٌ (يَدَانِ)	قول، (ئىككى قول)	١٢	أَمْسِ	تۈنۈگۈن
٣	تُرَابٌ	توپا، تۇپراق	١٣	غَدٌ	ئەتە
٤	وَسَخٌ (أَوْسَاخٌ)	كىر (لەر)	١٤	فُرُوشٌ (فِرْشٌ)	(لا) سىپىتىمەك
٥	إِذَا	ئەگەر، سە	١٥	يُوانٌ (يُوانَاتٌ)	كوي يۈەن
٦	جَوْفٌ	قوساق	١٦	مَخَازِنُ	ماگىزىن
٧	مَرَضٌ (أَمْرَاضٌ)	كېسەل (لەر)	١٧	أَنْ	بىش
٨	قِسْمٌ	بۆلۈم	١٨	تَلْبَسُ	كىيىسىز كىيىۋاتىسىز
٩	أَدَوَاتٌ	بويۇملار	١٩	تَعْمَلُ	ئىشلەيسىز ئىشلەۋاتىسىز
١٠	رِيَاضَةٌ (رِيَاضِيَّةٌ)	تەنتەربىيە	٢٠	تَغْسِلُ	يۇيۇۋاتىسىز، يۇيىسىز

www.uyghurkitap.com

٣١ يَعْلَقُ چاپلىشىدۇ، يۇقىدۇ ٣٢ يُسَبِّبُ

أَلنَّصُّ

أَنْتَ تَكْتُبُ وَتَلْعَبُ بِالْكُرَةِ وَتَلْبَسُ حِذَاءَكَ. كُلُّ ذَلِكَ تَعْمَلُهُ بِيَدَيْكَ فَيَعْلَقُ بِهِمَا التُّرَابُ وَالْأَوْسَاخُ، فَإِذَا تَنَاوَلْتَ بِهِمَا الطَّعَامَ قَبْلَ أَنْ تَغْسِلَهُمَا دَخَلَ بَعْضُ الْأَوْسَاخِ فِي جَوْفِكَ فَيُسَبِّبُ لَكَ الْأَمْرَاضَ

اَلتَّمْرِينُ

مَاذَا تَكْتُبُ ؟ نېمە يېزىۋاتىسىز ؟

أَكْتُبُ الدَّرْسَ دەرس يېزىۋاتىمەن .

بِمَاذَا تَلْعَبُ ؟ نېمە ئويناۋاتىسىز ؟

أَلْعَبُ بِالْكُرَةِ توپ ئويناۋاتىمەن .

مِنْ أَيْنَ إِشْتَرَيْتَ الْكُرَةَ ؟ توپنى نەدىن سېتىۋالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُهَا مِنْ مَخَازِنِ دُونْغ فَانْغ خُونْغ . دۇڭفاڭخوڭ ماگىزىنىدىن سېتىۋالدىم

مِنْ أَيِّ قِسْمٍ إِشْتَرَيْتَهَا ؟ قايسى بۆلۈمدىن سېتىۋالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُهَا مِنْ قِسْمِ الْأَدَوَاتِ الرِّيَاضِيَّةِ . تەنتەربىيە بويۇملىرى بۆلۈمىدىن سېتىۋالدىم

بِكَمْ ثَمَنٍ إِشْتَرَيْتَهَا ؟ قانچە پۇلغا سېتىۋالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُهَا بِثَمَانِيَةِ يُوَانَاتٍ وَسَبْعَةِ قُرُوشٍ . سەككىز يۈەن يەتمىش فۇڭ (7 مو) غا سېتىپ ئالدىم

مَتَى إِشْتَرَيْتَهَا ؟ قاچان ئالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُهَا قَبْلَ الْأَمْسِ . ئۈلۈشكۈن سېتىۋالدىم

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	ثُمَّ	ئاندىن كيين	١٠	بَيْتُ الْخَلَاءِ	خالاجاي
٢	سِنٌّ ، أَسْنَانٌ	چىش، چىشلار	١١	أَقُومُ	قوپىمەن
٣	فُرْشَةٌ	چوتكا	١٢	أَذْهَبُ	بارىمەن
٤	وَجْهٌ	يۈز (بەت)	١٣	أَكْنُسُ	سۈپۈرىمەن
٥	سُفْرَةٌ	داستىخان	١٤	أُنَظِّفُ	تازىلايمەن
٦	حَوْلَ	چۆرە، چۆرىسىدە	١٥	أَغْسِلُ	يۇيىمەن
٧	عَائِلَةٌ	ئائىلە	١٦	أَجْلِسُ	ئولتۇرىمەن olturiman
٨	بَعْدَ	كيين	١٧	أُفْطِرُ	ناشتا قىلىمەن
٩	سُرْعَةٌ	تېز، تېزلىك	١٨	آخُذُ	ئالىمەن

أَلنَّصُّ

أَقُومُ كُلَّ يَوْمٍ مِنَ النَّوْمِ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ صَبَاحًا، فَأَذْهَبُ إِلَى بَيْتِ الْخَلَاءِ وَأَكْنُسُ الْغُرْفَةَ . ثُمَّ أُنَظِّفُ أَسْنَانِي بِفُرْشَةِ الْأَسْنَانِ ، ثُمَّ أَغْسِلُ يَدَيَّ وَوَجْهِي ، فَأَجْلِسُ حَوْلَ السُّفْرَةِ وَأُفْطِرُ مَعَ أَفْرَادِ عَائِلَتِي وَبَعْدَ ذَلِكَ آخُذُ مِحْفَظَتِي وَأَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ بِسُرْعَةٍ.

أَلتَّمْرِينُ

مَتَى تَقُومُ مِنَ النَّوْمِ ؟ — ئۇيقۇڭىزدىن قاچان قوپىسىز؟

أَقُومُ مِنَ النَّوْمِ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ صَبَاحًا . ئەتىگەن سائەت ئالتىدە قوپىمەن.

إلى أين تذهب بعد ذلك ؟	ئۇنىڭدىن كېيىن قەيەرگە بارىسىز ؟
أذهب إلى بيت الخلاء	خالاجايغا بارىمەن
ماذا تعمل بعده؟	ئۇنىڭدىن كېيىن نېمە ئىش قىلىسىز؟
أكنس الغرفة وأنظف أسناني وأغسل يدي ووجهي	ئۆينى سۈپۈرىمەن چىشىمنى تازىلايمەن، قولۇمنى يۈزۈمنى يۇيىمەن.
بما تنظف أسنانك ؟	چىشىڭىزنى نېمە بىلەن تازىلايسىز؟
أنظف بفرشة الأسنان	چىش چوتكىسى بىلەن تازىلايمەن
مع من تفطر ؟	كىم بىلەن ناشتا قىلىسىز ؟
أفطر مع أفراد عائلتي	ئۆيدىكىلەر بىلەن ناشتا قىلىمەن
أين تجلس ؟	قەيەردە ئولتۇرىسىز ؟
نجلس حول السفرة	داستىخان چۆرىسىدە.
ماذا تأخذ ؟	نېمىنى ئالىسىز؟
خذ محفظتي	سومكامنى ئالىمەن
إلى أين تذهب	نەگە بارىسىز؟
اذهب إلى المدرسة	مەكتەپكە بارىمەن

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

قَاعَةٌ زال ، بِكَنْسٍ سۈپۈرۈش

اَلتَّدْرِيبُ

يَفْعُلُ

هُوَ يَكْتُبُ الدَّرْسَ	هِيَ تَكْتُبُ الدَّرْسَ
هُمْ يَكْتُبُونَ الدَّرْسَ	هُنَّ يَكْتُبْنَ الدَّرْسَ
أَنْتَ تَكْتُبُ الدَّرْسَ	أَنْتِ تَكْتُبِينَ الدَّرْسَ
أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ الدَّرْسَ	أَنْتُنَّ تَكْتُبْنَ الدَّرْسَ
أَنَا أَكْتُبُ الدَّرْسَ	نَحْنُ نَكْتُبُ الدَّرْسَ

هُوَ يَكْنُسُ الْقَاعَةَ	هِيَ تَكْنُسُ الْقَاعَةَ
هُمْ يَكْنُسُونَ الْقَاعَةَ	هُنَّ يَكْنُسْنَ الْقَاعَةَ
أَنْتَ تَكْنُسُ الْقَاعَةَ	أَنْتِ تَكْنُسِينَ الْقَاعَةَ
أَنْتُمْ تَكْنُسُونَ الْقَاعَةَ	أَنْتُنَّ تَكْنُسْنَ الْقَاعَةَ
أَنَا أَكْنُسُ الْقَاعَةَ	نَحْنُ نَكْنُسُ الْقَاعَةَ

اَلْوَاجِبَاتُ (تاپشۇرۇق)

1 - تۆۋەندىكىلەرنى پىششىق يادلاڭلار:

يَكْتُبُ   يَكْتُبُونَ   تَكْتُبُ   يَكْتُبْنَ

تَكْتُبُ   تَكْتُبُونَ   تَكْتُبِينَ   تَكْتُبْنَ

أَكْتُبُ   نَكْتُبُ

يَكْنُسُ   يَكْنُسُونَ   تَكْنُسُ   يَكْنُسْنَ

تَكْنُسُ   تَكْنُسُونَ   تَكْنُسِينَ   تَكْنُسْنَ

أَكْنُسِي   نَكْنُسِي

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

2 - تۆۋەندىكى ھازىرقى زامان پېئىللىرىنى شەخسلەر بىلەن تۈرلەڭلار

يَلْعَبُ ، يَعْمَلُ ، يَغْسِلُ ، يَدْخُلُ ، يَذْهَبُ

دەرسلىكتىكى سۆزلۈكلەر

(ا)

أ...	...مۇ	أَشْهُرٌ	ئايلار
أَنَا	مەن	أَبْرِيلُ	ئاپرېل
أَنْتَ	سىز	أَغُسْطُسُ	ئاۋغۇست
أَنْتُمْ	سىزلەر	أَحَدٌ	بىر، يەكشەنبە
أَنْتِ (م)	سىز	إِحْدَى (م)	بىر
أَنْتُنَّ (م)	سىزلەر	إِثْنَانِ، إِثْنَيْنِ	ئىككى
أُولَائِكَ (أُولَئِكَ)	ئاۋۇلار	إِثْنَتَانِ، إِثْنَتَيْنِ (م)	ئىككى
أَقْلَامٌ (ج)	قەلەملەر	أَرْبَعٌ، أَرْبَعَةٌ (م)	تۆرت
أَبْوَابٌ	ئىشىكلەر	إِشْتَرَيْتُ	سېتىپ ئالدىم
أَطِبَّاءُ	دوختۇرلار	أَقَمْتُ	تۇردۇم
أَمَامَ	ئالدى (ئەرەپ)	إِسْتَرَحَ	دەم ئالدى
أَبْيَضُ	ئاق	أَرْبَعُونَ	قىرق
أَحْمَرُ	قىزىل	أَرْبَعُمِئَةٍ	تۆرتيۈز
أَسْوَدُ	قارا (رەڭ)	أُسْبُوعٌ، أَسَابِيعُ	ھەپتە
أَيْضًا	ھەم، مۇ	أَيُّ	قايسى
أَنْ	گەن، غان	أَلْيَوْمَ	بۈگۈن
أُخْرَى، آخَرُ	باشقا	إِثْنَيْنِ	دۈشەنبە (ئىككى)
أَيْنَ	نە، قەيەر	أَرْبَعَاءُ	چارشەنبە

أُكْتُوبِرُ	ئوكتەبىر	إِذَا	ئەگەر ... سە
أَوَّلُ	بىرىنچى	أَدَوَاتٌ	بويۇملار، سايمانلار
أَدْخُلُ	كىرىمەن	أَمْرَاضٌ	كېسەللەر
إِلَّا	كەم، لېكىن، بولمىسا	أَمْسِ	تۈنۈگۈن
إِلَى	غا، گە	أَسْنَانٌ	چىشلار، ياش (ئۆمۈر)
أَخَذْتُ	ئالدىم	أَقُومُ	قوپىمەن (شوتۇللىمەن)
أَبٌ	ئاتا، دادا	أَكْنُسُ	سۈپۈرىمەن
أُمٌّ	ئانا	أَنْظِفُ	تازىلايمەن
أَكَلْتُ	يېدىم	أَغْسِلُ	يۇيۇمەن
أَدَّيْتُ	ئورۇندىدۇم	أَجْلِسُ	ئولتۇرىمەن
إِسْتَمَعْتُ	قۇلاق سالدىم، ئاڭلىدىم	أُفْطِرُ	ناشتا قىلىمەن
إِفْتَرَسَ	تۇتۇۋالدى	آخُذُ	ئالىمەن
أَكْلٌ	يېيىش	< ب >	
إِشْتِغَالٌ	شۇغۇللىنىش، كەسىپلىنىش	بَابٌ	ئىشىك
أَسَدٌ	شىر	بَاكِرًا	بالدۇر
أَرَادَ	...ماقچى بولدى	بَقَرَةٌ	كالا (ئىنەك)
أُسْرَةٌ	ئائىلە	بِ...	بىلەن، دە
أَفْرَادٌ	كىشىلەر	بَعْضٌ	بەزى
أَسْمِدَةٌ	ئوغۇت	بَعْدَ	كېيىن
أُخْتٌ	ھەمشىرە	بَيْتُ الْخَلَاءِ	خالاجاي
إِبْتِدَائِيَّةٌ	باشلانغۇچ	< ت >	
أَتَعَلَّمُ	ئوقۇۋاتىمەن، ئوقۇيمەن	تِلْكَ (م)	ئاۋۇ، ئاۋۇلار
أَذْهَبُ	بارىمەن	تَحْتَ	ئاستى، تېگى
إِنْهَاءٌ	تۈگىتىش، ئاياغلاشتۇرۇش	تَتَعَلَّمُونَ	ئوقۇۋاتىسىزلار، ئوقۇشىۋاتىسىز
أَوْسَاخٌ	كىر، قاسماق	تَنَاوَلْتُ	يېدىم

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

تُفَّاحَةٌ (تُفَّاحٌ) ئالما
تِلْمِيذٌ ئوقۇغۇچى، شاگىرت
تِسْعٌ ، تِسْعَةٌ (م) توققۇز
تِسْعُونَ توقسان
تَاسِعٌ توققۇزىنچى
تَدَخُّل كىرىشىش
تَشْبِيرٌ كۆرسەتمە
تَوَجَّهَ ماڭدى
تَعَمَّلَ (م) ئىشلەيدۇ
تَعَلَّمَ (م) ئوقۇيدۇ
تُرَابٌ توپا، توپراق
تَلَبُّس كىيىش (كىيىم)
تَعَمُّل ئىشلەيىش
تَغْسِيل يۇيۇش

< ث >

ثَلَاثٌ ، ثَلَاثَةٌ (م) ئۈچ (3)
ثَالِثٌ ئۈچىنچى
ثَلَاثُونَ ئوتتۇز
ثَلَاثُمِئَةٍ ئۈچيۈز
ثُلَاثَاءُ سەيشەنبە
ثَمَانٍ ، ثَمَانِيَةٌ (م) سەككىز (8
ثَمَانُونَ سەكسەن
ثَامِنٌ سەككىزىنچى
ثَانٍ ئىككىنچى
ثَانِيَةٌ (م) سېكۇنت (ئىككىنچى)

سَمَادٌ ئوغۇت
ثُمَّ ئاندىن كېيىن ئاندىن

< ج >

جَرَّارَةٌ تراكتور
جُنْدِيٌّ ، جُنْدِيَّةٌ (م) ھەربى، ئەسكەر
جُنْدِيَّةٌ ھەربى (ئايال ئەسكەر)
جَرِيدَةٌ گېزىت
جِدَارٌ تام
جَدِيدٌ يېڭى
جَاءَ ، جَاؤُوا (ج) كەلدى، كېلىشتى
جَنَيْتُ ئۈزدۈم
جُمْعَةٌ جۈمە
جَرَسٌ قوڭغۇراق، زىل
جَيِّدًا ياخشى
جَامِعَةٌ ئونىۋېرسىتېت
جَوْفٌ قورساق، ئىچى

< ح >

حَرْبِيَّةٌ ھەربى
حَائِطٌ تام
حُجْرَةٌ ئۆي، خانە
حِذَاءٌ بېتىككە
حِوَارٌ سۆزلىشىش
حَضَرَ قاتناشتى، كەلدى
حَظِيرَةٌ قوتان
حَصَدَ ، (حَصَدَتْ (م)) ئوردى

حديقة باغچا
جبن پەنىر، پەيشە
حمل پاقلان، قوزا
حول چۆرىسى، توغرىسىدا
حكومة، حكومية ھۆكۈمەت

< خ >

خارج سىرتقى، تاشقى
خلف كەينى، ئارقىسى
خريف كۈز (پەسلى)
خامس، خامسة (م) بەشىنچى
خمس، خمسة (م) بەش (5)
خمسون ئەللىك
خميس پەيشەنبە
خوخ شاپتۇل
خرجت چىقتىم
خرج چىقتى
خطف ئېلىۋالدى

< د >

دبابة تانكا
داخل ئىچى
دراجة ۋېلسىپىت
دفتر دەپتەر
دوائر ئىدارىلەر
دسمبر دېكابر
دقيقة مىنۇت

دق چاپاش (ئۇرۇش)
دب ئېيىق
دراسة ئوقۇش
دكان دۇكان

< ذ >

ذلك ئاۋۇ
ذهبت باردىم، كەتتىم
ذئب بۆرە

< ر >

رأس، رؤوس باش، باشلار
رافق ھەمراھ بولدى
رفيق يولداش
ربيع باھار (پەسلى)
ربع چارەك (¼)
رأيت كۆردۈم
راديو رادىيو
رفع، رفعت (م) كۆتەردى
رجعت قايتتىم
رياضة، رياضية تەنتەربىيە
رابع تۆتىنچى

< ز >

زميل ساۋاقداش

< س >

سائق، سائقون (ج) شوپۇر (لار)
سائقة، سائقات (ج) (م) شوپۇر (لار)

سَيَّارَةٌ ئاپتوموبىل، ماشىنا
سَبُّورَةٌ دوسكا
سَرِيرٌ كارۋات
سِنٌّ (أَسْنَانٌ (ج)) چىش، ياش (ئۆمۈر)
سَنَةٌ، سَنَوَاتٌ يىل، يىللار يىللىق.
سِتٌّ، سِتَّةٌ (م) ئالتە (6)
سِتُّونَ ئاتمىش
سَادِسٌ ئالتىنچى
سَبْعٌ، سَبْعَةٌ (م) يەتتە (7)
سَبْعُونَ يەتمىش
سَابِعٌ يەتتىنچى
سَبْتٌ شەنبە
سَبْتَمْبِرُ سېنتەبىر
سَافَرَ يول يۈردى
سَاعَةٌ، سَاعَاتٌ (ج) سائەت، سائەتلەر
سُفْرَةٌ داستىخان
بِسُرْعَةٍ تېز تېزلىك
سَوْفَ ...گۇسى ...غۇسى
سِينْكِيَانْغ شىنجاڭ

«ش»

شَارِعٌ كوچا
شَاهَدَ كۆردۈم
شِتَاءٌ قىش (پەسلى)
شَجَرَةٌ دەرەخ
شَعْبٌ خەلق
شُغْلٌ [illegible]
شَهْرٌ، أَشْهُرٌ (ج) ئاي (كالېندار)
شِينْجِيَانْغ شىنجاڭ

«ص»

صَادَفَ ئۇچراتتى، دۇچ كەلدى
صَدِيقٌ دوست
صَغِيرَةٌ كىچىك
صُورَةٌ سۈرەت، رەسىم
صَيْفٌ ياز (پەسلى)

«ط»

طَالِبٌ، طُلَّابٌ (ج) ئوقۇغۇچى (لار)
طَالِبَةٌ، طَالِبَاتٌ (م.ج) ئوقۇغۇچى (لار)
طَاوِلَةٌ، طَاوِلَاتٌ (ج) شىرە (لەر)
طَائِرَةٌ ئايروپىلان
طَاوُوسٌ توز (قۇش)
طَبِيبٌ دوختۇر
طَبِيبَةٌ، طَبِيبَاتٌ (م.ج) دوختۇر (لار)
طَعَامُ الْإِفْطَارِ ئەتىگەنلىك تاماق

«ظ»

ظُهْرٌ چۈش (ۋاقىت)

«ع»

عَامِلٌ، عُمَّالٌ (ج) ئىشچى (لار)
عَامِلَةٌ، عَامِلَاتٌ (م.ج) ئىشچى (لار)
عَامٌ يىل
عَاشِرٌ ئونىنچى

www.uyghurkitap.com

عَائِلَةٌ ئائىلە
عُبُودِيَّةٌ تىك ئوچار
عَسْكَرِيَّةٌ ھەربى
عِنْدَ ...دە
عَلَى ئۈستى ...گە
عَشَرَ، عَشَرَةٌ (م) ئون (10)
عِشْرُونَ يىگىرمە
عَشَاءٌ ئاخشام
عُدْتُ قايتىپ كەلدىم
عَنْ دىن، تىن گە، گە
عِيَادَةٌ تېبى پوكىت، كېسەل يوقلاش

< غ >

غُرْفَةٌ خانە، ئۆي
غَدًا ئەتە

< ف >

فَلَّاحٌ، فَلَّاحَةٌ (م) دىخان
فَلَّاحُونَ، فَلَّاحَاتٌ (م) دىخانلار
فِي ...دە
فَوْقَ ئۈستى .
فَرِيدَةٌ (م) (كىشى ئىسمى) پەرىدە
فَرَاغَةٌ ئىشتىن سىرتقى
فَصْلٌ، فُصُولٌ (ج) پەسلى، پەسىللەر
فِبْرَايِرُ فېۋرال
فُطُورٌ ئەتىگەنلىك تاماق
فَهِمْتُ چۈشەندىم

فِيلٌ پىل
فَرَّ قاچتى
فَعَلَ قىلدى
فَ پەلا ... دى
فَرَنْ كىشى (ئائىلە نەرامى)
فُرْشَةٌ چوتكا

< ق >

قَلَمٌ قەلەم
قَاسِمٌ قاسىم (كىشى ئىسمى)
قَمِيصٌ كۆينەك
قَرَأْتُ ئوقۇدۇم
قَرَأَ، قَرَأَتْ (م) ئوقۇدى
قِرْدَةٌ مايمۇن
قَمْحٌ بۇغداي
قُمْتُ قوپتۇم، تۇردۇم
قَبْلَ ئىلگىرى، بۇرۇن
قُوتٌ ئوزۇق
قِسْمٌ بۆلۈم، بۆلۈنۈش
قِرْشٌ (قُرُوشٌ) 10 سېنت (فىن) ئىرمو
قَاعَةٌ زال

< ك >

كَادِرٌ، كَادِرَةٌ (م) كادىر
كَوَادِرُ، كَادِرَاتٌ (ج) كادىرلار
كِتَابٌ، كُتُبٌ (ج) كىتاب (لار)
كُرْسِيٌّ، كَرَاسِيُّ (ج) [illegible] (لا

كُرَّاسَةٌ دەپتەر
كَمَالٌ كامال (كىشى ئىسمى)
كَمْ قانچە، نەچچە
كُرَةٌ توپ
كُلٌّ ھەممىسى، ھەربىرى
كِيمِيَاءُ خىمىيە
كَتَبَ، كَتَبَتْ (م) يازدى
كَتَبْتَ، كَتَبْتِ (م) يازدىڭ، يازدىڭىز
كَتَبُوا (ج)، كَتَبْنَ (م)(ج) يازدى (ئۇلار)
كَتَبْتُمْ (ج)، كَتَبْتُنَّ (م)(ج) يازدىڭلار
كَتَبْتُ، كَتَبْنَا (ج) يازدىم، يازدۇق

« ل »

لِ... لَ... نىڭ، بار
لَيْسَ، لَيْسَتْ (م) ئەمەس
لَيْلٌ، لَيَالٍ (ج) كېچە، تۈن
لَمَّا غان ئىدى، غان چاغدا، ...سىلا
لِمَاذَا نېمە ئۈچۈن
لُغَةٌ (اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ) تىل (ئەرەب تىلى)
لَذِي (اَلَّذِي)
لَتِي (م) (اَلَّتِي) (م) } غان، قان، كەن، گەن.
لَبِسَ، لَبِسَتْ (م) كەيدى
لَبِسْتَ، لَبِسْتِ (م) كەيدىڭ، كەيدىڭىز
لَبِسْتُمْ، لَبِسْتُنَّ (م) كەيدىڭلار
لَبِسْتُ، لَبِسْنَا (ج) يازدىم، يازدۇق.
لَعِبُوا ئوينىدى (ئۇلار)
لَعِبْتُنَّ ئوينىدىڭلار
لَعِبْنَا ئوينىدۇق

« م »

مَنْ كىم
مِنْ دىن، تىن
مَا نېمە، نەرسە
مَا ... ئەمەس
مُعَلِّمٌ، مُعَلِّمَةٌ (م) ئوقۇتقۇچى
مُعَلِّمُونَ، مُعَلِّمَاتٌ (م) ئوقۇتقۇچىلار
مُؤَنَّثٌ = م چىشى (م)
مُمَرِّضٌ، مُمَرِّضَةٌ (م) سېستىرا
مُمَرِّضُونَ، مُمَرِّضَاتٌ (م) سېستىرالار
مُدَرَّعَةٌ بىرونېۋىك
مَدَنِيَّةٌ پاسسازىر
مَاذَا بۇ نېمە، نېمە بار
مَجَلَّةٌ ژورنال
مَقْعَدٌ ئورۇندۇق، ئولتۇرىدىغان جاي
مُسَجِّلٌ ماگنىتوفون (ئاۋاز خاتىرىلىگۈچ)
مَرَّةٌ ئوتتى
مِئَةٌ يۈز (100)
مِئَتَانِ ئىككى يۈز
مُدَرِّسٌ، مُدَرِّسُونَ (ج) ئوقۇتقۇچى (لار)
مَعْهَدٌ ئىنستىتۇت
مُوَظَّفٌ، مُوَظَّفِينَ (ج) خىزمەتچى (لار)
مُسْتَشْفَى، مُسْتَشْفَيَاتٌ (ج) دوختۇرخانىلار

مَارِسُ	مارت
مَايُو	ماي
مَقَالَةٌ ، مَقَالَاتٌ (ج)	ماقالە (لەر)
مَنْزِلٌ	ئائىلە (ئۆي)
مَسَاءٌ	كەچ، كەچقۇرۇن
مَتَى	قاچان
مَعَ	بىلەن، بىرگە، بىللە
مَلَابِسُ	كىيىم-كېچەك
مَاضِي	ئۆتكەن
مَصْنَعٌ	زاۋۇت
مُتَوَسِّطَةٌ	ئوتتۇرا
مَدِينَةٌ	شەھەر
مَرَضٌ	كېسەل
مَخَازِنُ	ماگىزىن

< ن >

نَافِذَةٌ	دېرىزە
نَحْنُ	بىز
نَعَمْ	ھەئە، شۇنداق
نَوْمٌ ، نِيَامٌ (ج)	ئۇيقۇ
نَفَّاثَةٌ	رىئاكتىپ
نَتَعَلَّمُ	ئۆگىنىمىز، ئوقۇيمىز
نُوفَمْبِرُ	نويابىر
نَهَارٌ	كۈندۈز
نِصْفٌ	يېرىم ($\frac{1}{2}$)

< هـ >

هُوَ	ئۇ
هُمْ	ئۇلار
هِيَ (م)	ئۇ
هُنَّ (م)	ئۇلار
هَلْ	مۇ (؟)
هٰذَا	ماۋۇ، بۇ
هٰذِهِ (م)	ماۋۇ، بۇ
هٰذِهِ (ج)	ماۋۇلار، بۇلار
هٰؤُلَاءِ	ماۋۇلار، بۇلار
...ـهُ، ـهَا (هو)	ئۇنى، ئۇنىڭغا
هُمَا	ئۇ (ئىككىسى)

< و >

وَرَاءَ	ئارقىسى، كەينى
وَحْدَةٌ وَحَدَاتٌ (ج)	ئورۇن، ئورۇنلار
وَاحِدٌ، وَاحِدَةٌ (م)	بىر (1)
وَصَلْنَا	يېتىپ كەلدۇق
وَصَلْتُمْ	يېتىپ كەلدىڭلار
وَاجِبٌ	تاپشۇرۇق
وَسَخٌ	كىر، قاسماق
وَجْهٌ	يۈز، بەت

< ي >

يُوجَدُ	بار
يَنَايِرُ	يانۋار
يُونِيُو	ئىيۇن
يُولِيُو	ئىيۇل

يَ...	مەن
يَوْمٌ ، أَيَّامٌ (ج)	كۈن، كۈنلەر
يَطْلُبُ	ئىزدەيدۇ، ئىزدەپ
يَعْمَلُ	ئىشلەيدۇ
يَدٌ ، يَدَانِ (ج)	قول، قوللار

يُوَانٌ ، يُوَانَاتٌ	[illegible]
يَغْلَقُ	چاپلىشىدۇ، يوپۇ[illegible]
يُسَبِّبُ	پەيدا قىلىدۇ، سەۋەب بولىدۇ
يَكْنُسُ	سۈپۈرۈۋاتىدۇ

1980-يىل 12-ئاپرېل قەشقەر

طبع بكاشغر ٢٦ جمادى الأوّل عام ١٤٠٠

ئەرەپ تىلىدىكى ئۇيغۇر تىلىدا بولمىغان ھەرپلەرنى تەلەپپۇز قىلىش ئۇسۇلى:

ھەرپلەر	تەلەپپۇز قىلىش ئۇسۇلى
ع	بوغۇز (ھەلق) تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، ئېغىزنى توغرىسىغا تولۇق ئېچىپ، بوغۇزقاپقىغىنى قىسىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋا بوغۇز قاپقىغىنىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ، تاڭلاينىڭ ئارقا تېمىغا سۈركۈلۈپ چىقىشتىن ھاسىل بولىدۇ.
ط	ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى ئېزىق چىشىمىزنىڭ ئاستىغا تاقىساق، تىلىمىزنىڭ ئۈستى يۇقارقى تاڭلايغا تېگىدۇ. بۇ چاغدا تىلىمىزنى بىراقلا ئاجراتساق، ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىل بىلەن تاڭلاينىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ پارتلاپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.
ث	تىل ئۇچى تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى تۆۋەنكى ئۇدۇل چىشىمىزنىڭ ئۈستىگە تەككۈزىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىلىمىزنىڭ ئۇچى بىلەن يۇقارقى ئۇدۇل چىشنىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ يۇقارقى تاڭلايغا سۈركۈلۈپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.

ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، كالپۇكىمىزنى ئالدىغا سەل سوزۇپ، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى يان چىشىمىزنىڭ ئاستىغا سەل تەككۈزۈپ، ئۆپكىدىن چىققان هاۋانى ئېزىق چىشىمىز تەرەپكە يىغىپ تۇرۇپ بىراقلا قويۇپ بەرسەك، هاۋانىڭ پارتلاپ چىقىشىدىن هاسىل بولىدۇ.	ص
بوغۇز (هەلق) تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، ئېغىزنى توغرىسىغا تولۇق ئېچىپ بوغۇز قاپقىغىنى قىسىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان هاۋا بوغۇز قاپقىغىنىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچراپ، تاڭلايىنىڭ ئارقا تېمىغا سۈركۈلۈشىدىن هاسىل بولىدۇ.	ح
تىل ئۇچى تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى توۋەنكى ئۈدۈل چىشىمىزنىڭ ئۈستىگە تەككۈزىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان هاۋانىڭ تىلىمىزنىڭ ئۇچى بىلەن يۇقارقى ئۈدۈل چىشنىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ يۇقارقى تاڭلايغا سۈركۈلۈپ چىقىشىدىن هاسىل بولىدۇ.	ذ
جاراڭسىز، تۇتۇق ئەيتىلىدىغان ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى ئېزىق چىشنىڭ ئاستىغا تاقىساق، تىلىمىزنىڭ ئۈستى يۇقارقى تاڭلايغا تېگىدۇ. بۇ چاغدا تىلىمىزنى بىراقلا ئاجراتساق ئۆپكىدىن چىققان هاۋانىڭ تىل بىلەن تاڭلاينىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ چىقىشىدىن هاسىل بولىدۇ.	ظ

ض	ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى يان چىشىمىزنىڭ ئاستىغا سەل تەككۈزۈپ، ئۇپكىدىن چىققان هاۋانى ئېزىق چىشىمىز تەرەپكە يىغىپ تۇرۇپ بىراقلا قو- يۇپ بەرسەك، هاۋانىڭ پارتلاپ چىقىشىدىن هاسىل بولىدۇ. بۇ — ئۇيغۇر تىلىدىكى "د" تاۋۇشىنىڭ ناهايىتى قېيىنلاشقان ۋارىيانتىغا ئوخشاش تاۋۇش بولۇپ، "ز" تاۋۇشىغا پەقەت ئوخشىمايدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قەشقەر گېزىتى باسمازاۋۇتىدا بېسىلدى